ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
RESİM BÖLÜMÜ

BİR KADIN, BİR RENK, BİR ŞEHİR: KIRMIZI SULTAN

LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
221303033/ Ebrar ÇOMAKLI

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. Cemile Didem ÖZIŞIK

ERZURUM-2026

ÖZET

LİSANS TEZİ

BİR KADIN, BİR RENK, BİR ŞEHİR: KIRMIZI SULTAN

Ebrar ÇOMAKLI

Bu çalışma; kadın kimliğinin sanat, renk ve mekân bağlamında taşıdığı simgesel anlamları "Bir Kadın, Bir Renk, Bir Şehir: Kırmızı Sultan" başlığı altında incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada kırmızı rengin tarihsel, psikolojik ve kültürel çağrışımları üzerinden kadın figürünün; güç, tutku, yalnızlık ve aidiyet kavramlarıyla kurduğu ilişki ele alınmıştır. Aynı zamanda şehir olgusunun birey üzerindeki etkileri değerlendirilerek kadın ve kent arasındaki duygusal ve toplumsal bağ, sanatsal bir yorum çerçevesinde incelenmiştir.

Araştırmada, kırmızı rengin yalnızca estetik bir unsur olmadığı; aynı zamanda hafızayı, direnci, aşkı ve içsel çatışmayı temsil eden güçlü bir anlatım dili olduğu savunulmaktadır. Bu bağlamda "Kırmızı Sultan" kavramı; kadın karakterinin, hem bireysel hem de toplumsal varoluşunu temsil eden temsili bir kimlik olarak değerlendirilmiştir. Çalışma sürecinde çağdaş sanat örnekleri, kadın temsili üzerine geliştirilen yaklaşımlar ve renk kuramları incelenmiş olup; elde edilen veriler, resim sanatının anlatım olanaklarıyla bütünleştirilmiştir.

Sonuç olarak bu çalışma; kadın, renk ve şehir üçlemesini bütüncül bir bakış açısıyla ele alarak, kırmızı rengin etrafında şekillenen duygusal ve düşünsel dünyayı sanat aracılığıyla görünür kılmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kırmızı, Kimlik, Renk Psikolojisi, Çağdaş Sanat, Kent Kültürü, Kadın Temsili Görsel Anlatım, Bellek, Güç ve Yalnızlık.

ABSTRACT

UNDERGRADUATE THESIS

ONE WOMAN, ONE COLOR, ONE CİTY: THE RED SULTAN

Ebrar ÇOMAKLI

This study aims to examine the symbolic meanings of female identity within the context of art, color, and space under the title "One Woman, One Color, One City: The Red Sultan." The study discusses the relationship between the female figure and the concepts of power, passion, loneliness, authority, and belonging through the historical, psychological, and cultural connotations of the color red. In addition, the effects of the city phenomenon on the individual are evaluated, and the emotional and social connection between woman and city is analyzed within the framework of an artistic interpretation.

The study argues that the color red is not merely an aesthetic element, but also a powerful language of expression representing memory, resistance, love, and inner conflict. In this context, the concept of "Red Sultan" is considered as a metaphorical identity representing the female character's individual and social existence. During the research process, examples of contemporary art, approaches developed on the representation of women, and color theories were examined; the obtained data were integrated with the expressive possibilities of painting art.

As a result, the study aims to make visible, through art, the emotional and intellectual world shaped around the color red by addressing the trilogy of woman, color, and city from a holistic perspective.

Keywords: Woman, Red, City, Identity, Color Pyschology, Contemporary Art, Urban Culture, Representation of Women, Visual Expression, Memory, Power and Loneliness. (June 2026 – 55 Pages)

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **II**

ABSTRACT ..... **III**

RESİMLER DİZİNİ ..... **V**

GİRİŞ **6**

1. BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU **8**

- **"Kırmızı Sultan" Kimdir?** **8**
- **Sanatta Kadın İmgesi ve Temsili** **10**
- **Renk Kavramı ve Kırmızının Psikolojik Anlamı** **12**
- **Kent, Mekan ve Kadın İlişkisi** **14**
- **Biçimsel ve Kavramsal Çözümleme** **16**
- **Realizm Akımı ve Temsilcileri** **18**
- **Sürrealizm Akımı ve Temsilcileri** **25**
- **Ekspresyonizm Akımı ve Temsilcileri** **32**

2. BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU **38**

- **"Kırmızı Sultan" Adlı Eserin Yapılış Gerekçesi** **38**
- **İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar** **41**
- **"Kırmızı Sultan" Adlı Eserin Düşünsel Yönü** **43**

RESİMLER **45**

SONUÇ **52**

KAYNAKÇA **54**

ÖZGEÇMİŞ **55**

RESİMLER DİZİNİ

Resim 1. Gustave Courbet, "Merhaba Sayın Courbet", 149 x 155 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1854…….20

Resim 2. Gustave Courbet, "Taş İşçisi", 45 x 54,5 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1849……..21

Resim 3. Jean-François Millet, "Patates Ekimi", 82,5 x 101,3 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1861……...22

Resim 4. Honore Daumier, "Barikatlardaki Aile", 92 x 74 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1848……...23

Resim 5. Honore Daumier, "Üçüncü Sınıf Arabası", 65,4 x 90,2 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1862……...24

Resim 6. Salvador Dali, "Belleğin Azmi", 24 x 33 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1931…….27

Resim 7. Rene Magritte, "Müzikal Kompozisyon", 54 x 73 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1929……...28

Resim 8. Rene Magritte, "Bu Bir Pipo Değildir", 60,3 x 81,1 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1929……...29

Resim 9. Max Ernst, "Gelinin Giyinmesi", 129,6 x 96,3 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1940.....30

Resim 10. Joan Miro, "Gün Doğumunda Kadınlar ve Kuş", 54 x 65 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1946…….31

Resim 11. Ernst Ludwig Kirchner, "Dresden'de Sokak", 150,5 x 200,4 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1908……...34

Resim 12. Wassily Kandisky, "Kompozisyon", 140 x 201 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1923……...35

Resim 13. Edvard Munch, "Çığlık", 91 x 73,5 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1893……36

Resim 14. Egon Schiele, "Gerti Schiele'nin Portresi", 139,5 x 140,5 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1909…….37

Resim 15. Ebrar Çomaklı, "Sultan", 50 x 70 cm, Kâğıt Üzerine Toz Pastel, 2026…….45

Resim 16. Ebrar Çomaklı, "Sultan", 50 x 70 cm, Kâğıt Üzerine Toz Pastel, 2026…….46

Resim 17. Ebrar Çomaklı, "Sultan", 35 x 50 cm, Kâğıt Üzerine Toz Pastel, 2026……47

Resim 18. Ebrar Çomaklı, "Sultan", 35 x 50 cm, Kâğıt Üzerine Toz Pastel, 2026…….48

Resim 19. Ebrar Çomaklı, "Sultan", 35 x 50 cm, Kâğıt Üzerine Toz Pastel, 2026…….49

Resim 20. Ebrar Çomaklı, "Sultan", 50 x 70 cm, Kâğıt Üzerine Toz Pastel, 2026…….51

GİRİŞ

Sanat her nerede olur ise olsun; insanın duygu, düşünce ve kimlik arayışını görünür kılan en güçlü yollardan birisidir. Özellikle çağdaş sanat anlayışı yani günümüz sanat anlayışı içerisinde; bireyin iç dünyası, toplum içerisinde bulunduğu konumu ve yaşadığı çevre ile kurduğu ilişki, sanat eserlerinin temellerinden biri haline gelmiştir. Kadın kimliği ise tarih boyunca sanatın hem konusu hem de en güçlü imgelerinden biri olarak varlığını sürdürmüştür. Kadın kimliği üzerinden toplumsal roller, duygusal deneyimler, güç ilişkileri ve aidiyet kavramları farklı dönemlerde ve farklı biçimlerde ele alınmıştır.

Renkler, sanatın anlatım gücünü arttıran önemli bir parçadır. Özellikle kırmızı renk, tarih boyunca; tutku, aşk, öfke, savaş, direniş ve özgürlük gibi güçlü anlamlarla birleştirilmiş ve ilişkilendirilmiştir. Yapılan araştırmalara göre kırmızı renk; insan zihninde güçlü etkiler bırakmış ve aynı zamanda dikkat çekmiştir. Bu dikkat insanlar için dönüştürücü bir sembol olarak, sanat eserlerinde büyük bir rol oynamıştır. Bu bağlamda kırmızı renk; yalnızca görsel bir unsur değil, aynı zamanda düşünce ve duygu dili olarak değerlendirilmektedir.

Kent kavramı ise bir insanın yaşam biçimini, kim olduğunu ve duygularını şekillendiren önemli parçalardan biridir. Şehirler; kalabalık, yalnızlık, hızlı yaşam, yabancılaşma ve aidiyet gibi çelişkili duyguları aynı anda barındıran yaşam alanlarıdır. "Kırmızı Sultan" lakabı alan Sultan Özcan'ın şehir ile kurduğu ilişki ise; toplumsal yapı, özgürlük alanı ve bireysel varoluş açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Modern şehir yaşamında kadın kimliğine bakıldığında; bazen güçlü bir figür olarak öne çıkarken, bazen de yalnızlık ve çeşitli baskılar ile mücadele eden bir kimlik hâline dönüşmektedir.

"Bir Kadın, Bir Renk, Bir Şehir: Kırmızı Sultan" başlıklı bu çalışma; kadın, kırmızı renk ve şehir kavramları arasındaki ilişkiyi sanatsal bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Yani bu çalışmada "Kırmızı Sultan" ifadesi, kadın kimliğinin; güçlü, tutkulu ve gizemli yönlerini temsil eden temsili bir ifade olarak ele alınmıştır. Ayrıca kırmızı rengin psikolojik etkileri ile şehir yaşamının bireyler üzerindeki yansımaları, yapmış olduğum çalışmalar ile ele alınmıştır.

Bu araştırmanın amacı, kadın figürü üzerinden şekillenen duygusal ve toplumsal anlatıyı renk ve mekân ilişkisi içerisinde incelemek; çağdaş yani günümüz sanatının ifade imkânlarıyla genel bir yorum ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, kadın kimliği ve kırmızı rengin sanatsal temsiline yönelik yeni bir bakış açısı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sanatçılar, tarih boyunca kadın figürünü; farklı anlamlar yükleyerek ele almış olup, her dönemin toplumsal yapısına göre yeniden yorumlanmışlardır. Bazı dönemlerde doğurganlığın ve bereketin sembolü olarak görülen kadın, bazen de; güç, tutku ve gizemin temsilcisi ve taşıyıcısı hâline gelmiştir. Özellikle çağdaş yani günümüz sanat anlayışı içerisinde kadın figürü, yalnızca estetik bir unsur olarak değil; kimlik, özgürlük, toplumsal baskı ve bireysel varoluş gibi kavramların taşıyıcısı olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda kadın, sanatın en güçlü anlatı araçlarından biri olmayı sürdürmekte olup, her dönemde yeni bir bakış açısı getirmektedir.

“Kırmızı Sultan” kavramı da kadın kimliğinin güçlü ve çok katmanlı yapısını temsil etmektedir. “Sultan” ifadesi otoriteyi, ihtişamı ve gücü anlatırken; kırmızı renk, bu güce duygusal bir yoğunluk katmaktadır. Böylece kadın figürü izleyicinin karşısına hem kırılgan, hem de dayanıklı bir kimlik olarak çıkmaktadır. Çalışmada kırmızı renk, yalnızca görsel bir unsur değil; aynı zamanda eserimde bahsetmiş olduğum “Kırmızı Sultan” karakterinin yani Sultan Özcan’ın ruh hâlini, iç çatışmalarını ve toplumsal konumunu yansıtan bir araç olarak ele alınmıştır. Kırmızı rengin sanat tarihinde, özellikle günümüz çağdaş sanatında önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Tarih boyunca savaşın, aşkın ve tutkunun rengi olarak kullanılan kırmızı; psikolojik açıdan da güçlü etkiler oluşturan bir renk olarak kabul edilmiştir. İnsan üzerinde heyecan, hareketlilik ve farklı duyguları oluşturabilen kırmızı; sanat eserlerinde, çoğu zaman dikkat çekici bir görevi üstlenmektedir. Bu nedenle çalışmada kırmızı renk, kadın figürünün iç dünyasını görünür kılan temel bir unsur olarak seçilmiştir. Şehir kavramı ise çalışmanın bir diğer bölümünü oluşturmaktadır. Kalabalıklar içerisinde yalnızlaşan birey, şehir yaşamının getirdiği hız ve karışıklık içerisinde kimlik arayışına yönelmektedir. Kadının şehir ile olan ilişkisi ise bu noktada daha farklı bir boyut kazanmaktadır. Kadın ve şehrin ilişkisi burada farklı bir hal almaktadır. Kadın; şehirde özgürlüğünü bulmaya çalışırken, toplumsal baskılarla da mücadele etmektedir. Sanat eserlerinde kadın ve şehir arasındaki bağ, duygusal ve düşünce yönleriyle işlenmektedir. Bu çalışmada kadın, renk ve şehir arasındaki bağ; sadece görsel değil, aynı zamanda zihinsel ve toplumsal yönleriyle de incelenmiştir. Özellikle kırmızı renk; şehrin atmosferiyle buluştuğunda, aynı anda yalnızlık ve güç hissi vermektedir. Oluşan anlatım dili içerisinde kadın figürü, iki yüz göstermektedir. Bazen şehrin merkezinde güçlü bir duruş sergilerken, bazen de içsel bir yalnızlığın temsilcisi haline gelmektedir. Yani kadın figürü; şehrin ortasında dimdik bir şekilde, güçlü bir duruş sergilemektedir. Ancak bazen de içerisinde bir yalnızlığı taşıyarak, yalnızlığın temsilcisi olmaktadır. Çağdaş yani günümüz sanat örnekleri incelendiğinde kadın bedeninin ve kimliğinin çoğu zaman toplumsal eleştirinin merkezinde yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmada da kadın figürü, yalnızca fiziksel görünümüyle değil; taşıdığı duygusal ve düşünsel anlamlarla ele alınmıştır. Renk kullanımı, kompozisyon yapısı ve şehir imgesi bir araya getirilerek; kadın kimliğinin çok yönlü yapısı, sanatsal bir bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Sonuç olarak ele alınan tüm kavramlar, “Kırmızı Sultan” adı altında birleşmektedir. Kadın, kırmızı renk ve geçmişte yaşananlar; birbirini tamamlayan üç temel unsur olarak çalışmanın temelini oluşturmaktadır. Bu üç unsur arasındaki ilişki; sanatın gücü ile hem bireysel, hem de toplumsal bir hikâye ortaya koymaktadır.

1. BÖLÜM: ARAŞTIRMA RAPORU

"Kırmızı Sultan" Kimdir?

"Kırmızı Sultan" olarak bilinen Sultan Özcan, Konya'nın şehir hafızasında yer edinmiş dikkat çekici kadın figürlerinden biridir. Yaklaşık yetmiş yaşlarında olduğu bilinen Sultan Özcan, yıllar boyunca sürekli kırmızı kıyafetler giymesi nedeniyle halk arasında "Kırmızı Sultan", "Kırmızılı Kadın" ve zaman zaman "Sultan Abla" gibi isimlerle anılmıştır. Şehrin kalabalık ve gündelik yaşamı içerisinde, alışılmışın dışında görünümüyle dikkat çeken Sultan Özcan; artık bir karakterden daha çok, bir sembole dönüşmüştür.

Sultan Özcan'ın kırmızı renkle kurduğu bağ, onun kimliğinin en belirgin özelliklerinden biri haline gelmiştir. Kırmızı renk, toplum tarafından çoğu zaman dikkat çekicilik, cesaret, tutku ve farklılık ile ilişkilendirilirken; Sultan Özcan, bu rengi adeta yaşamının bir parçası hâline getirmiştir. Bu durum yalnızca bir tercih olarak değil, aynı zamanda bireyin kendini ifade etme biçimi olarak değerlendirilmektedir. Yani Sultan Özcan'ın bahse konu tercihleri; bir süs seçimi değil, aynı zamanda kendi benliğini ve iç dünyasını gösterme biçimi haline gelmiştir. Şehrin sıradan ve tekdüze yapısı içerisinde sürekli kırmızı ile görünüyor olması, onu diğer insanlardan ayıran güçlü bir kimlik oluşturmuştur.

Toplum içerisinde farklı görünmenin getirdiği dışlanmışlık duygusu, Sultan Özcan'ın kişiliğiyle bütünleşen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Kalabalık şehir yaşamı içerisinde sürekli görünür olan ancak aynı zamanda yalnız bir figür hâline gelen Sultan Özcan, bireyin şehir içerisindeki varoluş mücadelesini temsil eden sembolik bir karakter olarak değerlendirilebilmektedir. Bu yönüyle "Kırmızı Sultan", yalnızca gerçek bir kişi değil; aynı zamanda toplumsal hafızada yaşayan temsili bir kadın imgesidir.

Yapmış olduğum çalışmada; Sultan Özcan'ın kişiliği, sanatsal ve psikolojik açıdan ele alınmıştır. Onun kırmızı renkle özdeşleşen görüntüsü; özgürlük, yalnızlık ve görünür olma isteği gibi kavramlarla ilişkilendirilmiştir. Özellikle kadın kimliğinin toplum içerisinde belirli kalıplar içerisine yerleştirilmeye çalışıldığı düşünüldüğünde; Sultan Özcan'ın kendine özgü görünümü ve yaşam biçimi, sessiz bir bireysel direniş olarak yorumlanabilmektedir. Bu nedenle "Kırmızı Sultan" figürü; toplumun dayattığı sıradanlık anlayışına karşı, bireysel kimliğin korunmasını temsil etmektedir.

Bu çalışma kapsamında "Kırmızı Sultan" figürü, yalnızca biyografik bir karakter olarak değil; aynı zamanda gerçeküstü ve dışavurumcu sanat anlayışları çerçevesinde ele alınmıştır. Gerçek yaşamdan beslenen bu figür, sanatın yorumlayıcı gücüyle yeniden şekillendirilmiş olup; kadın, renk ve şehir ilişkisini temsil eden temsili bir kimlik hâline dönüştürülmüştür. Böylece Sultan Özcan, yalnızca Konya sokaklarında tanınan bir kadın olmaktan çıkarak; çağdaş yani günümüz sanatı bağlamında kadın kimliği, yalnızlık, özgürlük ve görünürlük kavramlarını temsil eden güçlü bir sembole dönüşmüştür.

Sultan Özcan'ın yaşam hikâyesi incelendiğinde, kırmızı rengin yalnızca estetik bir tercih olmadığı görülmektedir. Kırmızı; onun yaşamında aşkın, kaybın, acının ve yalnızlığın sembolü hâline dönüşmüştür. Genç yaşta çocukluk aşkı olan bir öğretmen ile evlenen Sultan Özcan'ın, evlilik sürecinde çeşitli psikolojik ve toplumsal sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Özellikle şiddet, kıskançlık ve çocuk sahibi olamama nedeniyle yaşanan problemler, onun hayatında derin izler bırakmıştır.

Toplum içerisinde anlatılan hikâyelere göre Sultan Özcan'ın kırmızı renge duyduğu bağlılığın temelinde, eşinin kırmızı giyinen bir kadına duyduğu ilginin etkili olduğu düşünülmektedir. Bu olay sonrasında kırmızı renk, Sultan Özcan'ın hayatında unutulmayan duyguların sembolüne dönüşmüştür. Eşinden ayrıldıktan sonra kırmızıya daha fazla yönelmesi; onun geçmişte yaşadığı duygusal kırılmaları, dışavurumcu bir biçimde görünür hâle getirmiştir.

Bu bağlamda kırmızı; Sultan Özcan için yalnızca bir renk değil, aynı zamanda psikolojik bir sığınak niteliği taşımaktadır. Şehir yaşamı içerisinde yalnızlaşan bireyin kendisini görünür kılma isteği, Sultan Özcan'ın kırmızı kıyafetleri aracılığıyla güçlü bir kimlik kazanmasına neden olmuştur. Zamanla kırmızı renk onun bedenine, yaşam alanına ve hatta toplumsal kimliğine dönüşmüştür.

Sultan Özcan'ın hikâyesi, toplum tarafından çoğu zaman "Farklı" ya da "Marjinal" olarak görülse de, derinlemesine incelendiğinde; sevgi, kayıp, yalnızlık ve aidiyet arayışı gibi evrensel ve insani duyguların dışavurumu olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle "Kırmızı Sultan" figürü, çağdaş sanat bağlamında yalnızlığın ve duygusal direnişin sembolik kadın karakterlerinden biri olarak yorumlanabilmektedir.

Sanatta Kadın İmgesi ve Temsili

Kadın imgesi; sanat tarihi boyunca farklı dönemlerde, farklı anlamlar yüklenerek ele alınan, en önemli kavramlardan biri olmuştur. Toplumsal yapı, kültürel değerler, inançlar ve sanat anlayışları doğrultusunda kadın; kimi zaman kutsallığın, kimi zaman güzelliğin ve kimi zaman ise yalnızlığın ve direnişin sembolü olarak temsil edilmiştir. Özellikle resim, edebiyat, sinema ve çağdaş yani günümüz sanat alanlarında kadın figürü yalnızca fiziksel bir unsur olarak değil; aynı zamanda, duygusal ve düşünsel bir anlatım aracı olarak değerlendirilmiştir.

Sanat tarihinde kadın figürünün temsili, uzun yıllar boyunca erkek bakış açısının etkisi altında şekillenmiştir. Kadın çoğu zaman estetik bir obje, ilham kaynağı ya da ideal güzelliğin sembolü olarak ele alınmıştır. Ancak modern ve çağdaş sanat anlayışının gelişmesiyle birlikte kadın figürü, yalnızca "Bakılan" bir nesne olmaktan çıkmış olup; düşünsel, psikolojik ve toplumsal yönleriyle daha derin biçimde ele alınmaya başlanmıştır. Özellikle 20. yüzyıldan itibaren sanatçılar; kadının toplum içerisindeki konumunu, yalnızlığını, özgürlük arayışını ve kimlik mücadelesini eserlerine yansıtmıştır.

Bu çalışma kapsamında ele alınan "Kırmızı Sultan" figürü, kadın imgesinin çağdaş sanat içerisindeki dönüşümünü temsil eden önemli örneklerden biri olarak değerlendirilmektedir. Gerçek yaşamdan izler taşıyan Sultan Özcan karakteri; zaman içerisinde yalnızca bireysel bir kimlik olmaktan çıkarak, toplumsal hafızada yer eden sembolik bir kadın figürüne dönüşmüştür. Sürekli kırmızı kıyafetler giymesi nedeniyle toplum tarafından dikkat çeken Sultan Özcan, şehir yaşamının sıradan düzeni içerisinde farklılığı temsil eden güçlü bir görsel unsur haline gelmiştir.

"Kırmızı Sultan" figürü, kadın imgesinin yalnızca estetik yönüyle değil; psikolojik, toplumsal ve duygusal yönleriyle ele alınmasını sağlamaktadır. Özellikle kırmızı rengin karakter ile bütünleşmesi, kadın kimliğinin görünürlük arayışını ortaya koymaktadır. Kırmızı renk sanat tarihinde çoğunlukla aşk, tutku, öfke, güç ve acı gibi yoğun duygularla ilişkilendirilmiştir. Sultan Özcan'ın yaşamında kırmızı rengin merkezi bir yer edinmesi, onun iç dünyasının dışa vurumu olarak yorumlanabilmektedir. Böylece kadın figürü yalnızca fiziksel görünümüyle değil, taşıdığı anlamlar ve semboller aracılığıyla da sanatın konusu hâline gelmektedir.

Kadın imgesinin sanattaki temsili incelendiğinde, yalnızlık kavramının önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Modern şehir yaşamı içerisinde bireyin giderek yalnızlaşması, özellikle kadın figürü üzerinden sıklıkla ele alınan bir tema olmuştur. "Kırmızı Sultan" karakteri de kalabalık şehir yaşamı içerisinde dikkat çeken; aynı zamanda, yalnız bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, çağdaş insanın görünür olma isteği ile toplumsal yabancılaşma arasında yaşadığı çelişkiyi ortaya koymaktadır. Şehrin gri ve monoton yapısı içerisinde kırmızı rengiyle var olan Sultan Özcan, adeta modern yaşamın ruhsal boşluğuna karşı oluşmuş görsel bir karşıtlık niteliği taşımaktadır.

“Kırmızı Sultan” figürü aynı zamanda; toplumsal normlara karşı, bireysel direnişin sembolü olarak da değerlendirilebilir. Geleneksel toplum yapısında kadınlardan beklenen davranış kalıplarının dışına çıkan Sultan Özcan, görünümü ve yaşam biçimiyle kendi kimliğini özgür biçimde ortaya koymuştur. Bu yönüyle karakter; kadın bedeninin ve kadın kimliğinin toplum tarafından şekillendirilmesine karşı, sessiz bir karşı duruşu temsil etmektedir. Özellikle çağdaş sanat anlayışı içerisinde kadın figürünün; bireysel özgürlük, kimlik arayışı ve psikolojik dışavurum üzerinden ele alınması, “Kırmızı Sultan” karakterini sanatsal açıdan önemli bir noktaya taşımaktadır.

Sürrealizm ve Ekspresyonizm akımlarının etkileri de “Kırmızı Sultan” figüründe açık biçimde görülmektedir. Sürrealist anlayışta bilinçaltı, düşsel atmosfer ve temsili anlatım ön plana çıkarken; Ekspresyonizm’de bireyin iç dünyası, yoğun duygular aracılığıyla dışa aktarılmaktadır. Sultan Özcan’ın kırmızı renk ile kurduğu güçlü bağ, onun içsel dünyasının görsel bir dışavurumu niteliğindedir. Bu nedenle “Kırmızı Sultan”, yalnızca gerçek bir kadın figürü değil; aynı zamanda düşsel ve sembolik bir sanat karakteri olarak değerlendirilmektedir.

Sanatta kadın imgesinin temsilinde şehir kavramı da önemli bir yer almaktadır. Şehirler, bireyin kimliğini şekillendiren sosyal alanlar olarak değerlendirilmektedir. “Kırmızı Sultan” figürü ise şehir ile kadın arasında kurulan duygusal bağın somut örneklerinden biridir. Konya sokaklarında yıllar boyunca kırmızı kıyafetleriyle dolaşan Sultan Özcan, zamanla şehrin kültürel belleğinin bir parçası hâline gelmiştir. Böylece kadın figürü yalnızca bireysel bir karakter olmaktan çıkarak, şehir kimliğiyle bütünleşen toplumsal bir sembole dönüşmüştür.

Sonuç olarak “Kırmızı Sultan”, sanatta kadın imgesinin çağdaş yorumlarından biri olarak değerlendirilebilecek güçlü bir figürdür. Onun hikâyesi; yalnızlık, aşk, kayıp, görünür olma isteği, toplumsal baskılar ve bireysel direniş gibi birçok kavramı içerisinde barındırmaktadır. Bu nedenle “Kırmızı Sultan” figürü, kadın imgesinin sanat içerisindeki psikolojik, toplumsal ve sembolik boyutlarını incelemek açısından önemli bir örnek niteliği taşımaktadır.

Renk Kavramı ve Kırmızının Psikolojik Anlamı

Renk kavramı, sanat tarihinde yalnızca estetik bir unsur olarak değil; aynı zamanda duygu, düşünce ve anlam taşıyan güçlü bir ifade biçimi olarak değerlendirilmiştir. İnsan psikolojisi üzerinde doğrudan etkiler oluşturan renkler; tarih boyunca farklı kültürlerde, farklı anlamlar yüklenerek kullanılmıştır. Sanatçılar renkleri yalnızca görsel denge oluşturmak amacıyla değil; bireyin ruh hâlini, toplumsal yapıyı ve düşünsel atmosferi yansıtmak amacıyla da kullanmıştır. Bu nedenle renk, sanatın duygusal ve sembolik dilini oluşturan temel unsurlardan biri hâline gelmiştir.

Özellikle modern ve çağdaş sanat anlayışında renklerin psikolojik etkileri daha yoğun bir biçimde ele alınmıştır. Sanat eserlerinde kullanılan renkler, izleyici üzerinde bilinçaltı düzeyde etkiler oluşturarak, eserin duygusal atmosferini güçlendirmektedir. Renk psikolojisi açısından değerlendirildiğinde; her rengin, insan zihninde farklı çağrışımlar oluşturduğu görülmektedir. Mavi sakinliği ve huzuru temsil ederken; siyah karamsarlığı ve gizemi, beyaz ise saflığı ve boşluğu simgelemektedir. Kırmızı ise, tüm renkler arasında en yoğun duygusal etkiye sahip renklerden biri olarak kabul edilmektedir.

Kırmızı renk tarih boyunca; aşkın, tutkunun, savaşın, öfkenin, gücün ve direnişin sembolü olarak değerlendirilmiştir. İnsan psikolojisi üzerinde dikkat çekici ve uyarıcı bir etki oluşturan kırmızı, aynı zamanda yaşam enerjisini ve hareketliliği temsil etmektedir. Bu nedenle sanat tarihinde kırmızı renk, çoğu zaman güçlü duyguların aktarımında tercih edilmiştir. Özellikle ekspresyonist sanat anlayışında kırmızı, bireyin iç dünyasındaki yoğun psikolojik durumları dışa vurmak amacıyla kullanılan temel renklerden biri olmuştur.

"Kırmızı Sultan" figürü incelendiğinde kırmızı rengin yalnızca görsel bir tercih olmadığı, karakterin kimliğinin merkezinde yer alan sembolik bir unsur hâline geldiği görülmektedir. Konya'da yıllar boyunca kırmızı kıyafetleriyle tanınan Sultan Özcan, zamanla kırmızı renk ile özdeşleşmiş ve bu renk onun toplumsal kimliğinin ayrılmaz bir parçası hâline dönüşmüştür. Bu durum; rengin, bireysel kimlik üzerindeki etkisini açık biçimde göstermektedir.

Sultan Özcan'ın kırmızıya yönelmesinin arkasında yalnızca estetik bir tercih değil, aynı zamanda derin psikolojik ve duygusal süreçlerin bulunduğu düşünülmektedir. Kamuoyuna yansıyan anlatımlara göre yaşadığı evlilik problemleri, yalnızlık duygusu ve geçmişte yaşadığı duygusal kırılmalar, kırmızı rengin onun yaşamındaki anlamını güçlendirmiştir. Bu bağlamda kırmızı, Sultan Özcan için yalnızca bir renk değil; geçmişin, aşkın, acının ve unutulmayan duyguların sembolü hâline gelmiştir.

Psikolojik açıdan değerlendirildiğinde kırmızı renk, bireyin görünür olma isteğiyle doğrudan ilişkilendirilmektedir. Modern şehir yaşamı içerisinde insanlar, çoğu zaman kalabalıklar arasında görünmez bir hale gelmektedir. Özellikle yalnızlaşan birey, kendisini toplum içerisinde fark edilir kılmak amacıyla çeşitli sembollere yönelmektedir. Sultan Özcan'ın sürekli kırmızı kıyafetler giymesi de bu görünürlük arayışının güçlü bir dışavurumu olarak yorumlanabilir. Şehrin gri ve monoton yapısı içerisinde kırmızı ile var olması, onun toplumdan ayrışan özgün bir kimlik oluşturmasına neden olmuştur.

Kırmızı rengin psikolojik anlamlarından biri de direniş kavramıdır. Tarih boyunca kırmızı; mücadele, başkaldırı ve özgürlük ile ilişkilendirilmiştir. "Kırmızı Sultan" figürü bu yönüyle değerlendirildiğinde, toplumun kadın kimliği üzerine oluşturduğu kalıplara karşı bireysel bir duruşu temsil etmektedir. Geleneksel toplum yapısında kadınlardan beklenen sıradan ve görünmez kimlik anlayışının aksine, Sultan Özcan'ın dikkat çekici görünümü bireysel özgürlüğün sessiz bir ifadesi hâline gelmiştir.

Sanatsal açıdan bakıldığında kırmızı renk, izleyici üzerinde yoğun duygusal etkiler oluşturmaktadır. Özellikle sürrealist ve ekspresyonist sanat anlayışlarında kırmızı; bilinçaltı, korku, tutku ve psikolojik çatışmaların sembolü olarak kullanılmıştır. "Kırmızı Sultan" figürü de bu bağlamda değerlendirildiğinde, gerçeklik ile düşsellik arasında konumlanan sembolik bir karakter niteliği taşımaktadır. Karakterin kırmızı ile bütünleşmiş görüntüsü, onun iç dünyasını görünür kılan temsili bir anlatım dili oluşturmaktadır.

Kırmızı rengin toplumsal hafıza üzerindeki etkisi de "Kırmızı Sultan" örneğinde açık biçimde görülmektedir. Sultan Özcan'ın yıllar boyunca aynı renk ile özdeşleşmesi, onun şehir kültürü içerisinde unutulmayan bir figüre dönüşmesine neden olmuştur. Böylece kırmızı renk yalnızca bireysel bir tercih olmaktan çıkarak, toplumsal bellekte karakteri tanımlayan temel unsur hâline gelmiştir. İnsanlar onu yalnızca adıyla değil, kırmızı ile kurduğu güçlü bağ üzerinden hatırlamaktadır.

"Kırmızı Sultan" figürü aynı zamanda rengin, insan kimliği üzerindeki dönüştürücü etkisini de göstermektedir. Renkler; bireyin ruh hâlini yansıttığı gibi, zamanla bireyin toplumsal kimliğini de şekillendirebilmektedir. Sultan Özcan'ın kırmızı ile kurduğu bağ, onun yaşam hikâyesini görsel bir dile dönüştürmüş olup; acı, yalnızlık, aşk ve direniş gibi duygular, kırmızı renk aracılığıyla görünür hâle gelmiştir.

Sonuç olarak renk kavramı, sanatın duygusal ve düşünsel anlatımında temel bir rol üstlenmektedir. Özellikle kırmızı renk, güçlü psikolojik etkileri nedeniyle sanat tarihinde önemli bir yere sahiptir. "Kırmızı Sultan" figürü ise, kırmızı rengin; bireysel kimlik, dışavurum, toplumsal görünürlük ve sanat üzerindeki etkilerini ortaya koyan güçlü bir örnek niteliği taşımaktadır. Sultan Özcan'ın kırmızı ile bütünleşen yaşamı, rengin yalnızca görsel bir unsur olmadığını; aynı zamanda insanın duygusal ve toplumsal varoluşunu şekillendiren, sembolik bir ifade biçimi olduğunu göstermektedir.

Kent, Mekân ve Kadın İlişkisi

Kent kavramı, yalnızca insanların bir arada yaşadığı fiziksel bir yerleşim alanı değil; aynı zamanda bireyin kimliğini, yaşam biçimini, psikolojisini ve toplumsal ilişkilerini şekillendiren sosyal bir yapı olarak değerlendirilmektedir. Tarih boyunca şehirler, insanların kültürel hafızasını oluşturan önemli yaşam alanları olmuş olup; bireylerin davranışları, alışkanlıkları ve toplumsal konumları kent yaşamı doğrultusunda şekillenmiştir. Özellikle modernleşme süreciyle birlikte kentler büyüyerek, kalabalıklaşmış ve birey üzerinde hem özgürleştirici, hem de yalnızlaştırıcı etkiler oluşturmaya başlamıştır. Bu durum, sanat ve edebiyat alanında da sıklıkla ele alınan temel konulardan biri hâline gelmiştir.

Kadın ve kent ilişkisi incelendiğinde, şehirlerin kadın kimliği üzerinde doğrudan etkili olduğu görülmektedir. Geleneksel toplum yapısında kadın; çoğu zaman özel alan ile sınırlandırılırken, modern kent yaşamı kadının kamusal alanda daha görünür hâle gelmesine olanak sağlamıştır. Ancak bu görünürlük beraberinde toplumsal baskı, yabancılaşma, yalnızlık ve kimlik mücadelesi gibi sorunları da getirmiştir. Bu nedenle çağdaş sanat anlayışında kadın figürü, sıklıkla şehir yaşamı içerisinde ele alınmış olup; kadının kent içerisindeki varoluş biçimi, sanatsal anlatımın önemli temalarından biri olmuştur.

"Kırmızı Sultan" figürü; kent, mekân ve kadın ilişkisini incelemek açısından dikkat çekici örneklerden biridir. Konya sokaklarında yıllar boyunca kırmızı kıyafetleriyle dolaşan Sultan Özcan, zamanla yalnızca bireysel bir karakter olmaktan çıkmış olup; şehir hafızasında yer eden, simgesel bir kadın figürüne dönüşmüştür. Onun şehir içerisindeki görünürlüğü; bireyin kent yaşamında, nasıl toplumsal bir kimlik oluşturabildiğini göstermektedir.

Kent yaşamı; çoğu zaman bireyi, kalabalıklar içerisinde yalnızlaştırmaktadır. İnsanlar şehir içerisinde, sürekli hareket hâlinde olmalarına rağmen birbirlerinden uzaklaşmakta ve zamanla kimliksizleşmektedir. "Kırmızı Sultan" figürü; bu kimliksizleşmeye karşı oluşmuş, güçlü bir karşıtlık niteliği taşımaktadır. Şehrin sıradan ve tekdüze yapısı içerisinde kırmızı rengiyle dikkat çeken Sultan Özcan, görünür olmayı başaran farklı bir kadın kimliği ortaya koymuştur. Bu durum, modern şehir yaşamında bireyin varlığını kabul ettirme çabasının sembolik bir örneği olarak değerlendirilebilir.

Mekân kavramı da "Kırmızı Sultan" figürünün anlaşılmasında önemli bir yere sahiptir. Mekân, yalnızca fiziksel bir alan değil; aynı zamanda bireyin anıları, duyguları ve yaşam deneyimleriyle anlam kazanan sosyal bir yapıdır. Sultan Özcan'ın Konya sokaklarıyla bütünleşmiş görüntüsü, onun şehir ile kurduğu duygusal bağın göstergesi niteliğindedir. Zaman içerisinde belirli sokaklar, caddeler ve kamusal alanlar onun kimliğiyle özdeşleşmiş olup; böylece şehir mekânı, bireysel hafızanın taşıyıcısı hâline gelmiştir.

Kadının kent içerisindeki temsili çoğu zaman toplumun bakış açısıyla şekillenmektedir. Özellikle farklı görünüm ve davranış biçimlerine sahip kadınlar, şehir yaşamında dikkat çeken figürler hâline gelmektedir. Sultan Özcan'ın sürekli kırmızı giymesi ve alışılmışın dışında bir görünüme sahip olması, toplumun onu yalnızca birey olarak değil; aynı zamanda "Şehir karakteri" olarak algılamasına neden olmuştur. Bu durum, kent kültürünün bireyleri zamanla simgesel figürlere dönüştürebildiğini göstermektedir.

“Kırmızı Sultan” figürü aynı zamanda kadın bedeninin kamusal alandaki görünürlüğü açısından da değerlendirilebilir. Geleneksel toplum yapısında kadın, çoğu zaman dikkat çekmemesi gereken bir figür olarak konumlandırılmıştır. Ancak Sultan Özcan’ın kırmızı renk aracılığıyla oluşturduğu güçlü görünürlük; bu anlayışın dışında kalan, bireysel bir duruş niteliği taşımaktadır. O, şehir içerisinde yalnızca var olmakla kalmamış olup; aynı zamanda, kendi kimliğini görünür hâle getirmiştir.

Şehirlerin birey üzerindeki psikolojik etkileri de bu bağlamda önem taşımaktadır. Modern kent yaşamı bireyde; yabancılaşma, yalnızlık ve aidiyet arayışı gibi duygular oluşturmaktadır. “Kırmızı Sultan” figürü incelendiğinde, onun şehir içerisindeki yalnızlığı ile görünürlük isteği arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Kalabalıklar arasında dikkat çeken bir figür olmasına rağmen; içsel anlamda yalnız bir karakter olarak değerlendirilmesi, modern insanın yaşadığı psikolojik çatışmaları yansıtmaktadır.

Sanat açısından değerlendirildiğinde kent, çoğu zaman bireyin iç dünyasını yansıtan temsili bir alan olarak kullanılmaktadır. Özellikle sürrealist ve ekspresyonist sanat anlayışlarında şehir; yalnızlık, yabancılaşma ve kimlik arayışı gibi kavramların işlendiği önemli bir mekân hâline gelmiştir. “Kırmızı Sultan” karakteri de bu bağlamda gerçeklik ile temsili arasında konumlanan, sanatsal bir figür niteliği taşımaktadır. Konya’nın gündelik yaşamı içerisinde kırmızı rengiyle var olan Sultan Özcan, adeta şehir mekânı içerisinde oluşmuş canlı bir sanat imgesine dönüşmektedir.

Kent kültürü açısından bakıldığında; bazı bireyler zamanla şehir ile özdeşleşerek, toplumsal hafızanın parçası hâline gelmektedir. Sultan Özcan, Konya için bu tür figürlerden biri olarak değerlendirilmektedir. İnsanlar onu yalnızca bir birey olarak değil, şehrin yaşayan sembollerinden biri olarak hatırlamaktadır. Bu durum, bireyin şehir kültürü üzerindeki etkisini ve kent hafızasının nasıl oluştuğunu göstermesi açısından önemlidir.

“Kırmızı Sultan” figürü, kadın, kent ve mekân ilişkisini çok katmanlı biçimde ele alma imkânı sunmaktadır. Onun hikâyesi yalnızca bireysel bir yaşam öyküsü değil; aynı zamanda modern şehir yaşamının kadın kimliği üzerindeki etkilerini ortaya koyan toplumsal bir anlatıdır. Şehir içerisinde görünür olmaya çalışan, yalnızlaşan; ancak kendi kimliğini korumaya devam eden kadın figürü, çağdaş sanat anlayışı içerisinde güçlü bir sembol hâline gelmiştir.

Sonuç olarak kent, mekân ve kadın ilişkisi; bireyin toplumsal kimliği ile yaşadığı çevre arasındaki bağı ortaya koyan önemli bir kavramdır. “Kırmızı Sultan” figürü ise bu ilişkinin çağdaş ve sembolik örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Sultan Özcan’ın Konya sokaklarında kırmızı renk ile oluşturduğu görünürlük, bireyin şehir yaşamı içerisindeki varoluş mücadelesini ve kadın kimliğinin temsilini güçlü biçimde ortaya koymaktadır. Böylece “Kırmızı Sultan”, yalnızca bir kadın figürü değil; kent hafızasında yaşayan, kültürel ve sanatsal bir sembol niteliği taşımaktadır.

Biçimsel ve Kavramsal Çözümleme

Sanat eserlerinin değerlendirilmesinde, biçimsel ve kavramsal çözümleme önemli bir yere sahiptir. Biçimsel çözümleme; eserin renk, çizgi, kompozisyon, doku, ışık, mekân ve figür kullanımı gibi görsel unsurlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Kavramsal çözümleme ise; eserin taşıdığı düşünsel altyapıyı, sembolik anlamları ve toplumsal mesajları değerlendirmektedir. Özellikle çağdaş sanat anlayışında biçim ve kavram birbirinden bağımsız düşünülememekte; sanat eserinin görsel dili ile düşünsel içeriği bir bütün olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda "Kırmızı Sultan" figürü; hem görsel özellikleri, hem de taşıdığı sembolik anlamlar açısından çok katmanlı bir inceleme alanı oluşturmaktadır.

"Kırmızı Sultan" figürünün biçimsel yapısında ilk dikkat çeken unsur renk kullanımının yoğunluğudur. Kırmızı renk, karakterin yalnızca kıyafetlerinde değil; kimliğinde, duruşunda ve toplumsal algısında belirleyici bir unsur hâline gelmiştir. Görsel açıdan kırmızı; yüksek dikkat çekiciliğe sahip bir renk olması nedeniyle, karakteri çevresinden ayırmakta ve onu kent mekânı içerisinde görünür kılmaktadır. Şehrin sıradan, gri ve monoton atmosferi içerisinde kırmızı rengin baskın kullanımı, güçlü bir karşıtlık oluşturmaktadır. Bu karşıtlık, karakterin yalnızlığını ve toplum içerisindeki farklılığını daha belirgin hâle getirmektedir.

Biçimsel açıdan değerlendirildiğinde "Kırmızı Sultan" figürü, sade ve etkili bir görsel kimliğe sahiptir. Karakterin sürekli aynı renk ile görünmesi, onun zaman içerisinde sembolleşmesine neden olmuştur. Tekrarlanan kırmızı imgesi; görsel hafızada kalıcılık oluşturarak, bireysel kimliği toplumsal bir simgeye dönüştürmüştür. Bu durum sanat tarihinde sıklıkla kullanılan "Tekrar" ve "Görsel süreklilik" kavramlarıyla ilişkilendirilebilir. Sürekli yinelenen kırmızı renk, karakterin yalnızca fiziksel görünümünü değil; psikolojik dünyasını da temsil eden bir unsur hâline gelmiştir.

Kompozisyon açısından ele alındığında "Kırmızı Sultan" figürü; çoğu zaman şehir mekânı içerisinde, yalnız bir karakter olarak düşünülmektedir. Kalabalık caddeler, sokaklar ve kamusal alanlar içerisinde dikkat çeken kırmızı figür, çevresinden ayrışan merkezi bir görsel odak oluşturmaktadır. Bu durum, izleyen kişilerin dikkatini doğrudan karakter üzerine yönlendirmekte ve figürün psikolojik yoğunluğunu artırmaktadır. Özellikle çağdaş sanat anlayışında yalnız figür kullanımı, bireyin modern yaşam içerisindeki yabancılaşmasını temsil eden önemli anlatım biçimlerinden biridir.

"Kırmızı Sultan" figürünün kavramsal çözümlemesi incelendiğinde ise, karakterin çok katmanlı ve sembolik anlamlar taşıdığı görülmektedir. Öncelikle karakter, kadın kimliğinin toplum içerisindeki görünürlüğünü temsil etmektedir. Geleneksel toplum yapısında kadınlardan beklenen "Uyumlu" ve "Dikkat çekmeyen" görünüm anlayışının aksine Sultan Özcan; kırmızı renk aracılığıyla, kendi bireysel kimliğini görünür hâle getirmiştir. Bu nedenle karakter, kadın kimliğinin bastırılmasına karşı oluşmuş sessiz bir direniş olarak değerlendirilebilmektedir.

Kırmızı renk kavramsal açıdan aşk, acı, öfke, tutku, yalnızlık ve direniş gibi yoğun duygularla ilişkilendirilmektedir. Sultan Özcan'ın yaşam hikâyesi göz önüne alındığında; kırmızı rengin, geçmiş yaşantılarıyla doğrudan bağlantılı olduğu düşünülmektedir. Özellikle yaşadığı duygusal kırılmalar, yalnızlık hissi ve toplumsal dışlanmışlık, kırmızı rengin karakter üzerindeki anlamını güçlendirmiştir. Böylece kırmızı; yalnızca estetik bir unsur olmaktan çıkarak, karakterin psikolojik dünyasını temsil eden bir dile dönüşmüştür.

"Kırmızı Sultan" figürü aynı zamanda, modern şehir yaşamının birey üzerindeki etkilerini de temsil etmektedir. Kalabalık kent yaşamı içerisinde bireyin zamanla kimliksizleşmesi ve görünmez hâle gelmesi, çağdaş sanatın sıkça ele aldığı temalar arasında yer almaktadır. Sultan Özcan'ın kırmızı aracılığıyla oluşturduğu görünürlük, bu kimliksizleşmeye karşı geliştirilen bireysel bir kimlik arayışını ifade etmektedir. Bu yönüyle karakter, şehir yaşamında var olma mücadelesi veren modern bireyin sembolik temsili olarak değerlendirilebilir.

Kavramsal çözümleme açısından "Kırmızı Sultan" figüründe, sürrealist ve ekspresyonist etkiler de görülmektedir. Sürrealizm akımı; bilinçaltını, düşsel atmosferi ve gerçeküstü imgeleri ön plana çıkarmaktadır. Ekspresyonizm akımı ise; bireyin iç dünyasını, yoğun duygular aracılığıyla dışa aktarmayı amaçlamaktadır. Sultan Özcan'ın kırmızı ile bütünleşmiş görüntüsü, gerçeklik ile temsili arasında yer alan düşsel bir karakter oluşturmaktadır. Bu nedenle "Kırmızı Sultan", yalnızca toplumsal bir figür değil; aynı zamanda sanatın psikolojik anlatım gücünü yansıtan sembolik bir karakter niteliği taşımaktadır.

Karakterin şehir ile kurduğu ilişki de kavramsal açıdan önemlidir. Konya sokaklarında yıllar boyunca görülen Sultan Özcan, zamanla şehir hafızasının bir parçası hâline gelmiştir. İnsanlar onu yalnızca adıyla değil; kırmızı rengiyle, yürüyüşüyle ve oluşturduğu görsel etkiyle hatırlamaktadır. Bu durum bireyin şehir kültürü içerisindeki yerini ve toplumsal belleğin nasıl oluştuğunu göstermektedir. Böylece "Kırmızı Sultan", bireysel kimlik ile toplumsal hafıza arasında kurulan ilişkinin sembolik bir örneğine dönüşmektedir.

Biçimsel ve kavramsal açıdan değerlendirildiğinde "Kırmızı Sultan" figürü, yalnızca gerçek bir kişiyi temsil etmemektedir. O; kadın kimliğini, yalnızlığı, görünür olma isteğini, aşkı, kaybı, direnişi ve şehir yaşamının birey üzerindeki etkilerini içerisinde barındıran, çok yönlü bir sanat imgesidir. Karakterin kırmızı renk ile oluşturduğu güçlü görsel etki; izleyici üzerinde hem estetik, hem de psikolojik bir karşılık oluşturmaktadır.

Sonuç olarak "Kırmızı Sultan" figürü, biçimsel ve kavramsal açıdan çağdaş sanat anlayışı içerisinde değerlendirilebilecek güçlü bir semboldür. Renk kullanımı, görsel karşıtlık, şehir mekânı içerisindeki konumu ve taşıdığı psikolojik anlamlar; karakteri yalnızca toplumsal bir figür olmaktan çıkararak, sanatsal bir imgeye dönüştürmektedir.

Realizm Akımı ve Temsilcileri: "Kırmızı Sultan" Üzerinden İnceleme

19. yüzyılda ortaya çıkan Realizm akımı, sanatın yalnızca ideal olanı değil; yaşamın sıradan, görünmez ve çoğu zaman toplum tarafından göz ardı edilen yönlerini de yansıtması gerektiğini savunan bir anlayıştır. Romantizmin duygusal ve hayalci yaklaşımına tepki olarak doğan bu akım, bireyi olduğu haliyle ele almayı amaçlamıştır. Realist sanatçılar; gündelik yaşamı, işçi sınıfını, toplumsal eşitsizlikleri ve insan psikolojisini süslemeye başvurmadan aktarmaya çalışmışlardır. Bu bağlamda realizm, yalnızca bir sanat üslubu değil; aynı zamanda toplumsal gerçekliği görünür kılan düşünsel bir tavır olarak değerlendirilmiştir. Özellikle modernleşme süreciyle birlikte kent yaşamının dönüşmesi, bireyin yalnızlaşması ve toplumdaki sınıfsal farklılıkların belirginleşmesi, realist sanatın temel inceleme alanlarını oluşturmuştur.

Realizm akımının en önemli temsilcilerinden biri olan "Gustave Courbet", sanatın doğrudan yaşamın içinden beslenmesi gerektiğini savunmuştur. Courbet'nin eserlerinde sıradan insanlar, köylüler ve emekçiler büyük boyutlu tuvallerde yer almış olup; böylece sanat tarihinde ilk kez gündelik insan figürü merkezî bir konuma taşınmıştır. "Jean-François Millet" ise özellikle kırsal yaşamı ve emek temasını ele alarak toplumun görünmeyen kesimlerini görünür hale getirmiştir. "Honoré Daumier", karikatür ve resimlerinde toplumsal eleştiriyi öne çıkarırken, bireyin sistem içerisindeki sıkışmışlığını güçlü bir biçimde aktarmıştır. Bu sanatçılar, gerçeği idealize etmek yerine olduğu haliyle göstermeyi amaçlamış olup; insanın yaşadığı çevre ile birlikte değerlendirilmesi gerektiğini savunmuşlardır.

"Kırmızı Sultan" figürü de realist yaklaşım çerçevesinde değerlendirildiğinde, toplumun alışılmış kadın temsilinden farklı bir noktada konumlanmaktadır. Konya kent kültürü içerisinde ortaya çıkan ve zamanla bir kent simgesine dönüşen Sultan Özcan, gündelik yaşamın içinden çıkan gerçek bir figür olarak ele alınabilir. Onun sürekli kırmızı giysiler tercih etmesi, şehir sokaklarında dikkat çekici bir görünüm sergilemesi ve toplumun belleğinde yer edinmesi; bireyin toplumsal alan içerisindeki varoluş mücadelesiyle ilişkilendirilebilir. Realist bakış açısı açısından önemli olan nokta, Sultan Özcan'ın sıradan bir yaşam içerisinden doğmuş olmasına rağmen güçlü bir temsil alanı oluşturabilmesidir. Çünkü realizm, yalnızca olağanüstü kişilikleri değil; gündelik yaşamın içerisinde görünmez hale gelen bireyleri de sanatın konusu haline getirmiştir.

"Kırmızı Sultan"ın hikâyesi, realist sanatın toplumsal gerçeklik anlayışıyla doğrudan ilişkilendirilebilir. Özellikle yaşlı bir kadının kent içerisinde dikkat çekici bir kimlik oluşturması, toplumun ona yüklediği anlamlar ve halk arasında efsaneleşmesi; birey ile toplum arasındaki ilişkinin somut bir örneği niteliğindedir. Sultan Özcan'ın kırmızı rengi tercih etmesi yalnızca estetik bir seçim olarak değil; aynı zamanda psikolojik, toplumsal ve sembolik bir duruş olarak da okunabilir. Realist yaklaşım burada, bireyin dış görünüşü üzerinden onun yaşam deneyimlerini, yalnızlığını, direncini ve kendini ifade etme biçimini analiz etmeye imkân tanımaktadır.

Realizm akımında mekân oldukça önemlidir. İnsan, yaşadığı çevreden bağımsız düşünülmez. Bu doğrultuda "Kırmızı Sultan" figürü de yalnızca bireysel bir karakter değil; aynı zamanda Konya şehir yaşamının bir parçasıdır. Kentin sokakları, meydanları ve gündelik hareketliliği içerisinde var olan Sultan Özcan, zamanla şehir hafızasında yaşayan bir figüre dönüşmüştür. Bu durum realist sanatın temel özelliklerinden biri olan "Toplumsal gözlem" anlayışıyla örtüşmektedir. Çünkü realist sanatçı; bireyi soyut bir kahraman olarak değil, yaşadığı toplumun ve çevrenin doğal bir parçası olarak ele alır.

Bunun yanında realizm, bireyin psikolojik yönünü de önemsemektedir. Sultan Özcan'ın sürekli aynı renk üzerinden kendini ifade etmesi, onun iç dünyasının dışavurumu olarak yorumlanabilir. Toplum tarafından farklı görülmesine rağmen kendi kimliğini koruması; realist sanatın, bireyin içsel gerçekliğini ortaya koyma çabasıyla paralellik göstermektedir. Bu bağlamda Sultan Özcan, yalnızca kültürel ya da yerel bir figür değil; aynı zamanda modern kent yaşamında bireyin görünür olma arzusunun sembolik bir temsilidir.

Sonuç olarak realizm akımı, yaşamı olduğu gibi ele alan yaklaşımıyla "Kırmızı Sultan" figürünün sanatsal ve toplumsal açıdan değerlendirilmesine önemli bir zemin hazırlamaktadır. "Gustave Courbet", "Millet" ve "Daumier" gibi realist sanatçıların; toplumun sıradan insanlarını sanatın merkezine yerleştirmesi gibi, Sultan Özcan da gündelik yaşam içerisinden çıkan ve zamanla güçlü bir temsile dönüşen bir figür olarak değerlendirilebilir. Onun hikâyesi; kadın kimliği, kent yaşamı, toplumsal bakış ve bireysel ifade biçimleri açısından realist sanat anlayışıyla örtüşen önemli bir örnek oluşturmaktadır. Bu nedenle "Kırmızı Sultan", yalnızca yerel bir karakter değil; aynı zamanda gerçek yaşamın sanatsal temsiline dönüşmüş toplumsal bir figür olarak incelenmelidir.

Resim 1. *Gustave Courbet, "Merhaba Sayın Courtbet" 149 x 155 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1854*

Resim 2. *Gustave Courbet, "Taş İşçisi", 45 x 54,5 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1849*

Resim 3. *Jean-François Millet, "Patates Ekimi", 82,5 x 101,3 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1861*

Resim 4. *Honore Daumier, "Barikatlardaki Aile", 92 x 74 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1848*

Resim 5. *Honore Daumier, "Üçüncü Sınıf Arabası", 65,4 x 90,2 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1862*

Sürrealizm Akımı ve Temsilcileri: "Kırmızı Sultan" Üzerinden İnceleme

20. yüzyılın en dikkat çekici sanat akımlarından biri olan Sürrealizm; bilinçaltını, düşleri, bastırılmış duyguları ve insan zihninin görünmeyen yönlerini, sanatın merkezine yerleştiren bir anlayış olarak ortaya çıkmıştır. 1924 yılında André Breton'un yayımladığı "Sürrealizm Manifestosu" ile kuramsal çerçevesi belirlenen bu akım, gerçeklik kavramını yalnızca görünen dünya ile sınırlı tutmamış olup; insanın iç dünyasını, korkularını, arzularını ve hayal gücünü de gerçekliğin bir parçası olarak değerlendirmiştir. Sigmund Freud'un "Psikanaliz" kuramından büyük ölçüde etkilenen sürrealistler, bilinçaltının sanatsal üretimde özgür bırakılması gerektiğini savunmuşlardır. Bu nedenle sürrealist eserlerde çoğu zaman; mantık dışı imgeler, olağanüstü mekânlar, semboller ve düşsel anlatımlar görülmektedir.

Sürrealizm akımı, sanat tarihinde yalnızca estetik bir değişim yaratmamış olup; aynı zamanda bireyin iç dünyasına yönelen, yeni bir düşünsel alan açmıştır. "Salvador Dali", "René Magritte", "Max Ernst" ve "Joan Miro" gibi sanatçılar; gerçek ile hayal arasındaki sınırları ortadan kaldırarak izleyiciyi farklı bir algı düzeyine taşımışlardır. Salvador Dali'nin eriyen saatleri, zamana ilişkin algının kırılmasını temsil ederken; René Magritte gündelik nesneleri alışılmış bağlamlarından koparark, gerçekliğin sorgulanmasını sağlamıştır. Bu sanatçılar için önemli olan şey, görünen dünyanın ardındaki psikolojik ve sembolik anlamları ortaya çıkarmaktır. Dolayısıyla sürrealizm, yalnızca düşsel görüntüler üretmek değil; aynı zamanda, insan zihninin derinliklerine ulaşmaya çalışan bir ifade biçimidir.

"Kırmızı Sultan" figürü bu bağlamda değerlendirildiğinde, yalnızca toplumsal bir karakter değil; aynı zamanda sürrealist açıdan güçlü semboller taşıyan bir imge olarak da ele alınabilir. Konya sokaklarında sürekli kırmızı kıyafetlerle dolaşan Sultan Özcan, zamanla sıradan bir birey olmaktan çıkarak şehir hafızasında; yarı gerçek, yarı efsanevi bir kimliğe dönüşmüştür. Onun sürekli kırmızı renk ile özdeşleşmesi, sürrealist sanatın sembolik anlatım anlayışıyla doğrudan ilişkilendirilebilir. Çünkü sürrealizmde renkler, nesneler ve figürler; yalnızca görsel unsurlar değil, aynı zamanda bilinçaltının taşıyıcılarıdır.

Sultan Özcan'ın kırmızı renge duyduğu bağlılık, sürrealist açıdan çok katmanlı bir anlam taşımaktadır. Kırmızı; tutku, aşk, öfke, yaşam, ölüm, isyan ve özgürlük gibi birbirinden farklı duyguları aynı anda temsil edebilen güçlü bir renktir. Sultan Özcan'ın tüm yaşamını bu renk üzerinden kurması, onun bilinçaltındaki duygusal dünyasının dışa vurumu olarak yorumlanabilir. Özellikle sürrealist sanatın bireyin içsel çatışmalarını semboller aracılığıyla görünür kılma amacı düşünüldüğünde, "Kırmızı Sultan" figürü adeta yaşayan bir sürrealist kompozisyon niteliği taşımaktadır.

Sürrealizmde bireyin toplum içerisindeki yabancılaşması, önemli bir temadır. "Kırmızı Sultan" da toplum tarafından dikkatle izlenen, zaman zaman dışlanan ve kimi zaman ise merak edilen bir figür olarak, bu yabancılaşmayı temsil etmektedir. Şehir içinde sürekli aynı renk ile dolaşan yaşlı bir kadın imgesi, gündelik hayatın sıradan akışı içerisinde gerçeküstü bir görünüm oluşturmaktadır. Bu durum; sürrealist sanatın gündelik yaşamı, beklenmedik biçimde dönüştürme anlayışıyla benzerlik göstermektedir. Çünkü sürrealistler için gerçeküstü olan şey, bazen tam da gündelik hayatın içerisinde gizlidir.

Sultan Özcan'ın hikâyesi, çevresinde oluşan söylentiler, efsaneler ve halk anlatıları da sürrealist bakış açısını desteklemektedir. Onun kırmızı rengi bir aşk hikâyesi nedeniyle tercih ettiği, geçmişte büyük bir travma yaşadığı ya da hayatındaki önemli bir olayın ardından kırmızıya bağlandığı yönündeki anlatılar; gerçek ile kurgu arasındaki sınırın belirsizleşmesine neden olmaktadır. Sürrealizm de tam olarak bu noktada devreye girer ve kesin gerçeklikten uzaklaşarak, sezgisel ve psikolojik gerçekliği ön plana çıkarır. Bu nedenle "Kırmızı Sultan" figürü yalnızca biyografik bir kişilik değil; aynı zamanda kolektif hayal gücünün şekillendirdiği, sembolik bir karakterdir.

Sürrealist sanatçılar çoğu zaman kadın figürünü; gizem, bilinçaltı ve dönüşüm kavramlarıyla ilişkilendirmişlerdir. "Kırmızı Sultan" da bu bağlamda değerlendirildiğinde, toplumun sıradan kadın algısının dışında kalan özgün bir temsil oluşturmaktadır. Yaşlı bir kadın figürünün şehir içerisinde tek bir renk ile özdeşleşmesi ve zamanla efsaneleşmesi, onu adeta gerçek ile rüya arasında konumlanan bir karaktere dönüştürmektedir. Bu yönüyle Sultan Özcan, sürrealist estetik içerisinde "Yaşayan Metafor" olarak değerlendirilebilir.

Mekân kullanımı açısından da "Kırmızı Sultan" figürü sürrealist bir anlam taşımaktadır. Konya'nın tarihi sokakları, meydanları ve gündelik şehir yaşantısı içerisinde kırmızı giysilerle dolaşan bir kadın figürü, çevresiyle güçlü bir görsel karşıtlık oluşturmaktadır. Bu karşıtlık, sürrealist sanatın beklenmedik görüntü anlayışını çağrıştırmaktadır. Çünkü sürrealizmde sıradan bir mekân içerisine yerleştirilen sıra dışı bir figür; izleyicide hem merak, hem de psikolojik bir sorgulama yaratmaktadır.

Sonuç olarak sürrealizm akımı, "Kırmızı Sultan" figürünün yalnızca toplumsal değil; aynı zamanda psikolojik, sembolik ve düşsel yönlerini incelemek açısından önemli bir kuramsal zemin sunmaktadır. "Salvador Dali", "René Magritte" ve "Max Ernst" gibi sanatçıların bilinçaltını görünür kılma çabaları düşünüldüğünde, Sultan Özcan'ın kırmızı ile kurduğu yoğun ilişki de sıradan bir estetik tercih olmanın ötesine geçmektedir. O, şehir içerisinde yaşayan gerçek bir birey olmasına rağmen; zamanla efsaneleşen, sembolleşen ve kolektif hafızada gerçeküstü bir kimlik kazanan bir figüre dönüşmüştür. Bu nedenle "Kırmızı Sultan", sürrealist sanat anlayışı çerçevesinde değerlendirildiğinde; gerçek ile hayal arasındaki sınırda var olan, güçlü bir kadın imgesi olarak ele alınmalıdır.

Resim 6. *Salvador Dali, "Belleğin Azmi", 24 x 33 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1931*

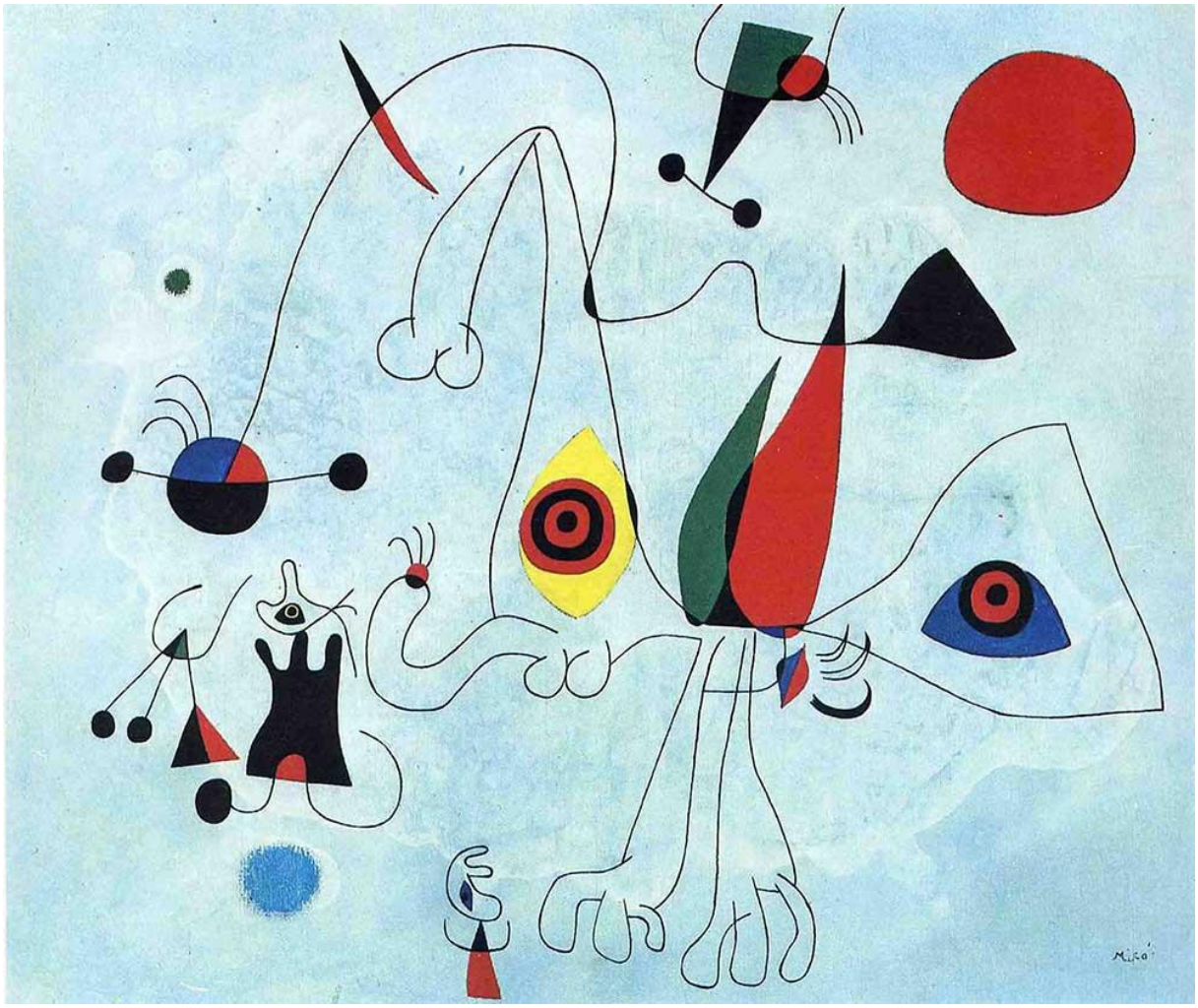
Resim 7. *Rene Magritte, "Müzikal Kompozisyon", 54 x 73 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1929*

Resim 8. *Rene Magritte, "Bu Bir Pipo Değildir", 60,3 x 81,1 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1929*

Resim 9. *Max Ernst, "Gelinin Giyinmesi", 129,6 x 96,3 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1940*

Resim 10. *Joan Miro, "Gün Doğumunda Kadınlar ve Kuş", 54 x 65 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1946*

Ekspresyonizm (Dışavurumculuk) Akımı ve Temsilcileri: "Kırmızı Sultan" Üzerinden İnceleme

19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan Ekspresyonizm (Dışavurumculuk), bireyin iç dünyasını, duygularını ve psikolojik durumlarını sanatın merkezine yerleştiren önemli sanat akımlarından biridir. Bu akım, dış dünyanın nesnel gerçekliğini olduğu gibi yansıtmayı amaçlayan sanat anlayışlarına karşı çıkarak; sanatçının içsel dünyasını, korkularını, kaygılarını, yalnızlığını ve ruhsal çatışmalarını ön plana çıkarmıştır. Ekspresyonist sanatçılar için önemli olan şey, görünen gerçeklikten çok hissedilen gerçekliktir. Bu nedenle dışavurumculukta renkler, biçimler ve figürler çoğu zaman abartılı, çarpıtılmış ve yoğun duygusal etkiler taşıyan bir yapıda karşımıza çıkmaktadır.

Ekspresyonizm akımı ilk olarak Almanya'da gelişmiş ve özellikle resim sanatında büyük etkiler yaratmıştır. "Die Brücke" (Köprü) ve "Der Blaue Reiter" (Mavi Süvari) gibi sanatçı grupları, dışavurumculuğun gelişmesinde önemli rol oynamıştır. "Ernst Ludwig Kirchner", "Wassily Kandinsky", "Edvard Munch" ve "Egon Schiele" gibi sanatçılar, insan ruhunun karanlık yönlerini, toplumsal yalnızlığı ve bireysel acıları eserlerinde güçlü biçimde yansıtmışlardır. Özellikle Edvard Munch'un "Çığlık" adlı eseri, insanın içsel kaygılarını görünür hâle getiren dışavurumcu sanatın en önemli örneklerinden biri olarak kabul edilmektedir. Bu sanatçılar için sanat; yalnızca estetik bir üretim değil, aynı zamanda ruhsal bir dışavurum alanıdır.

"Kırmızı Sultan" figürü; ekspresyonist sanat anlayışı açısından değerlendirildiğinde, oldukça güçlü bir sembolik yapı ortaya koymaktadır. Konya sokaklarında sürekli kırmızı kıyafetlerle dolaşan Sultan Özcan, toplum içerisinde yalnızca dikkat çeken bir kadın figürü değil; aynı zamanda yoğun bir duygusal geçmişin görünür hâle gelmiş biçimi olarak değerlendirilebilir. Ekspresyonizmde bireyin iç dünyasının, dış görünüş aracılığıyla ifade edilmesi önemli bir yer tutmaktadır. Sultan Özcan'ın tüm yaşamını, kırmızı renk etrafında şekillendirmesi de bu bağlamda dışavurumcu bir ifade biçimi olarak yorumlanabilir.

Ekspresyonist sanat anlayışında renkler; yalnızca estetik unsurlar değil, aynı zamanda duyguların taşıyıcısıdır. Özellikle kırmızı renk, dışavurumculuk içerisinde; öfke, tutku, acı, yalnızlık, isyan ve yoğun psikolojik baskıları temsil eden, güçlü bir sembol olarak kullanılmaktadır. "Kırmızı Sultan" figüründe de kırmızı rengin sürekli tekrar edilmesi; bireyin içsel çatışmalarının, dış dünyaya yansıması şeklinde değerlendirilebilir. Sultan Özcan'ın kırmızıya duyduğu bağlılık, yalnızca kişisel bir tercih değil; aynı zamanda yaşadığı duygusal kırılmaların, görünür bir ifadesidir. Bu nedenle onun görünümü, adeta yaşayan bir ekspresyonist kompozisyon niteliği taşımaktadır.

Ekspresyonizmde bireyin toplum karşısındaki yalnızlığı ve yabancılaşması önemli temalardan biridir. "Kırmızı Sultan" da şehir yaşamı içerisinde bu yalnızlığın dikkat çekici örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Toplum tarafından farklı görülen, sürekli dikkat çeken ve zaman zaman dışlanan bir figür olması, onu dışavurumcu sanatın "Yalnız Birey" anlayışıyla ilişkilendirmektedir.

Ekspresyonist sanatçılar çoğu zaman, insan bedenini ve yüz ifadelerini çarpıtarak ruhsal durumları görünür kılmaya çalışmışlardır. "Kırmızı Sultan" figürü de toplum hafızasında çoğu zaman fiziksel görünümü, kırmızı kıyafetleri ve sıra dışı yaşam biçimi ile hatırlanmaktadır. Bu durum, dış görünüşün psikolojik anlam taşıdığı ekspresyonist anlayış ile örtüşmektedir. Çünkü dışavurumculukta sanatçı, gerçeği olduğu gibi aktarmak yerine onu duygusal etkiler doğrultusunda dönüştürmektedir. Sultan Özcan'ın toplum içerisindeki görüntüsü de zamanla gerçekliğin ötesine geçen sembolik bir kimlik kazanmıştır.

Dışavurumculuk akımı aynı zamanda; toplumsal baskılara karşı, bireysel tepkiyi de içermektedir. Sultan Özcan'ın yaşamı incelendiğinde, onun toplumun geleneksel kadın kimliği anlayışının dışında konumlandığı görülmektedir. Özellikle yaşlı bir kadının tek bir renk ile özdeşleşmesi ve bunu yaşamının merkezine yerleştirmesi, toplumsal normlara karşı bilinçli ya da bilinçsiz bir karşı duruş niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda "Kırmızı Sultan", yalnızca bireysel bir karakter değil; aynı zamanda toplumun kadın kimliği üzerindeki beklentilerine karşı gelişen, sembolik bir direniş figürü olarak da değerlendirilebilir.

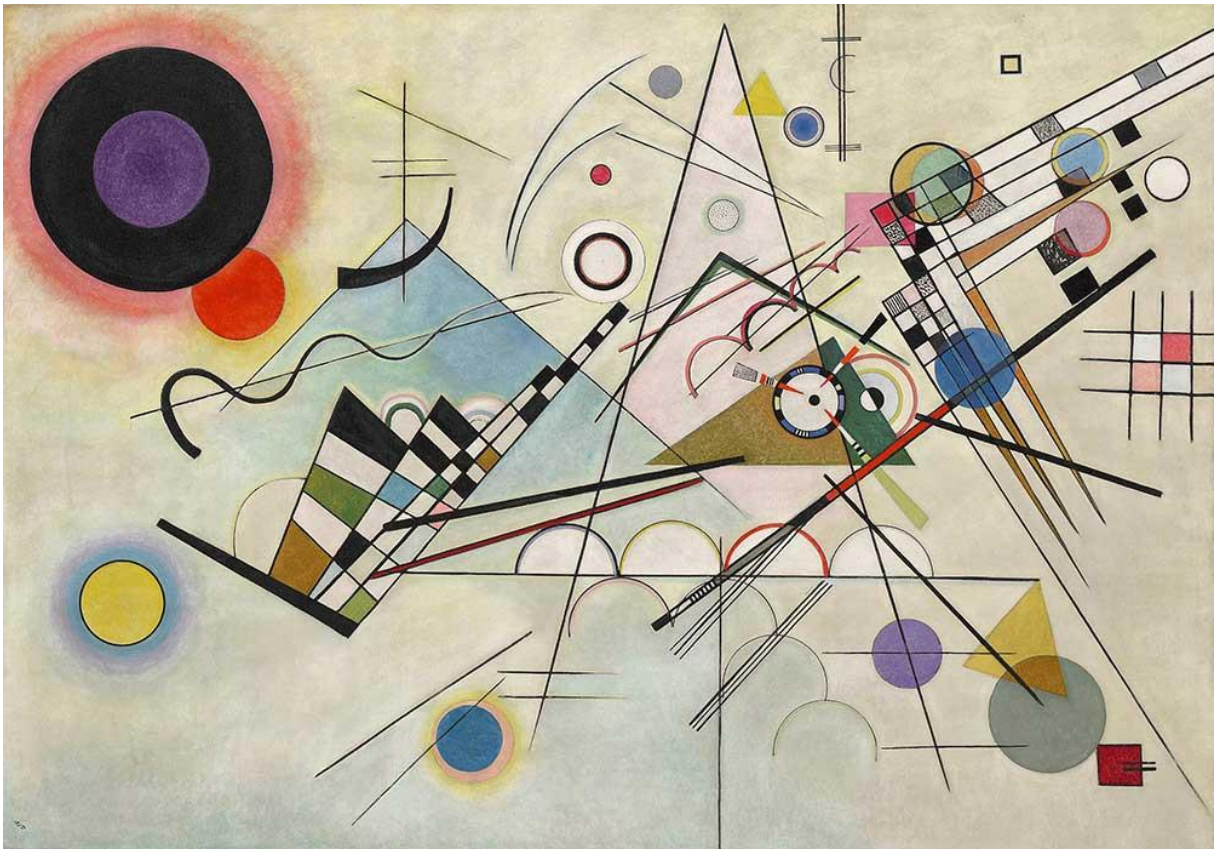
Ekspresyonizmde mekânlar da çoğu zaman psikolojik anlamlar taşımaktadır. Konya'nın gündelik şehir yaşamı içerisinde sürekli kırmızı giyinen bir kadın figürünün varlığı, çevresiyle güçlü bir görsel ve duygusal karşıtlık oluşturmaktadır. Bu karşıtlık, dışavurumcu sanatın dramatik anlatım diliyle benzerlik göstermektedir. Şehrin sıradan yapısı içerisinde dikkat çekici bir figür hâline gelen Sultan Özcan, izleyiciler üzerinde hem merak hem de duygusal bir etki yaratmaktadır. Bu durum, ekspresyonist sanatın izleyicide psikolojik bir sarsıntı oluşturma amacıyla ilişkilendirilebilir.

Ayrıca "Kırmızı Sultan" figürünün zamanla halk arasında efsaneleşmesi, onun yalnızca gerçek bir birey olarak değil; duyguların sembolüne dönüşmüş bir karakter olarak algılanmasına neden olmuştur. Ekspresyonizmde sanatçı; çoğu zaman bireysel deneyimleri, evrensel duygulara dönüştürmektedir. Sultan Özcan'ın hikâyesi de; yalnızlık, aşk, terk edilme, acı ve aidiyet arayışı gibi evrensel insani duyguların sembolik bir dışavurumu olarak yorumlanabilir.

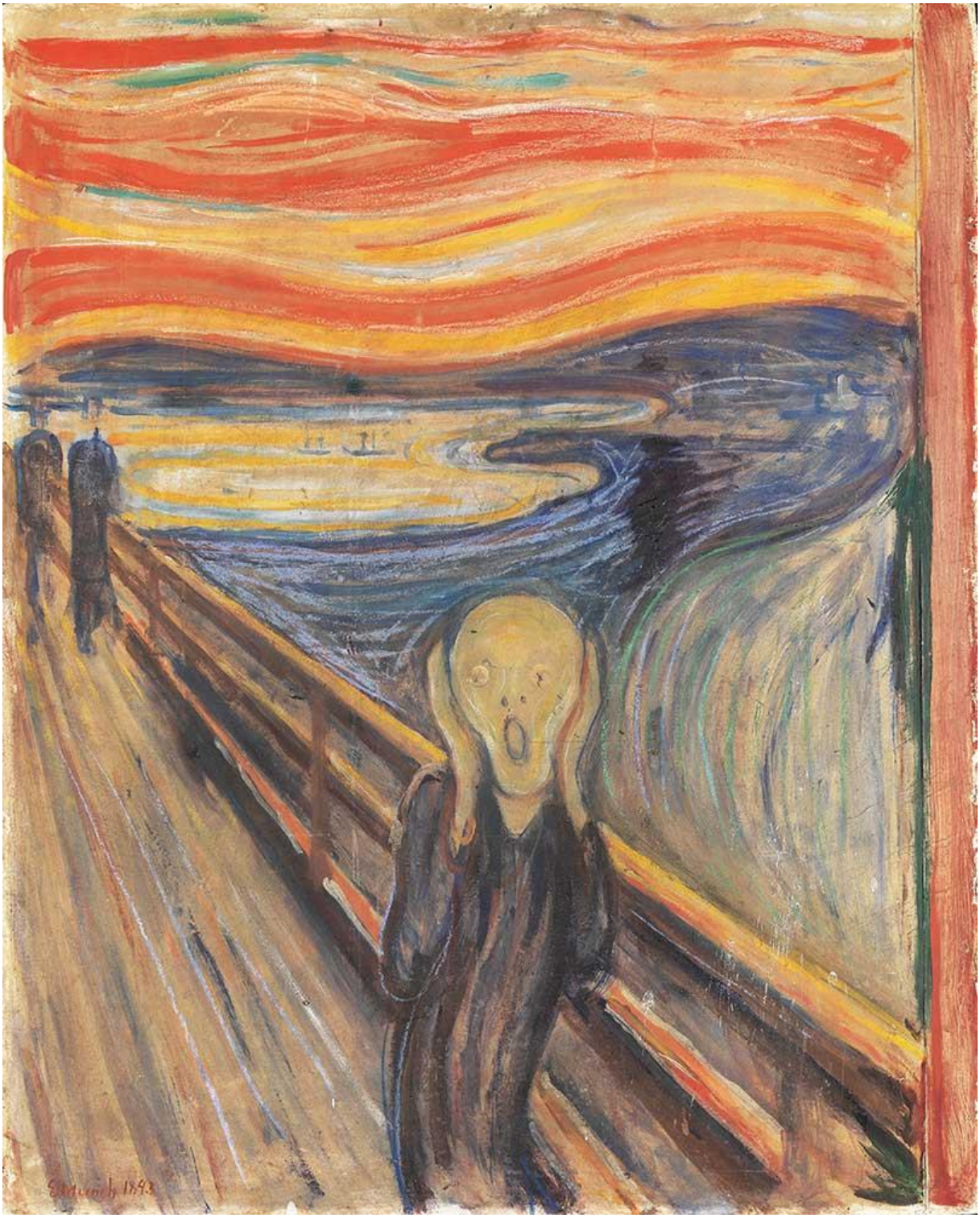
Sonuç olarak Ekspresyonizm (Dışavurumculuk) akımı, "Kırmızı Sultan" figürünün psikolojik ve duygusal yönlerini incelemek açısından önemli bir temel sunmaktadır. "Edvard Munch", "Egon Schiele" ve "Wassily Kandinsky" gibi sanatçıların bireyin iç dünyasını görünür kılma çabaları düşünüldüğünde; Sultan Özcan'ın kırmızı ile kurduğu ilişki de, güçlü bir dışavurum örneği olarak değerlendirilebilir. O, yalnızca Konya sokaklarında dolaşan bir kadın figürü değil; aynı zamanda içsel acılarını, yalnızlığını ve yaşam mücadelesini renk aracılığıyla görünür hâle getiren sembolik bir karakterdir. Bu nedenle "Kırmızı Sultan", dışavurumculuk akımı çerçevesinde ele alındığında; duygularını beden, renk ve görünüm üzerinden ifade eden yaşayan bir ekspresyonist imge niteliği taşımaktadır.

Resim 11. *Ernst Ludwig Kirchner, "Dresden'de Sokak", 150,5 x 200,4 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1908*

Resim 12. *Wassily Kandisky, "Kompozisyon", 140 x 201 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1923*

Resim 13. *Edvard Munch, "Çığlık", 91 x 73,5 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1893*

Resim 14. *Egon Schiele, "Gerti Schiele'nin Portresi", 139,5 x 140,5 cm, Tuval Üzerine Yağlı Boya, 1909*

2. BÖLÜM: UYGULAMA RAPORU

"Kırmızı Sultan" Adlı Eserin Yapılış Gerekçesi

Sanat, bireyin iç dünyasını görünür hâle getiren en önemli ifade alanlarından biridir. Özellikle çağdaş sanat anlayışında eserler, yalnızca estetik bir görüntü oluşturmak amacıyla değil; aynı zamanda düşünsel, psikolojik ve toplumsal anlamlar üretmek amacıyla ortaya konulmaktadır. Bu bağlamda hazırlanan "Kırmızı Sultan" adlı eser serisi, Konya'da "Kırmızı Sultan" lakabıyla tanınan Sultan Özcan figüründen yola çıkılarak oluşturulmuş olup; renk, kadın kimliği, bireysel ifade ve toplumsal görünürlük kavramlarını, sanatsal bir bakış açısıyla ele alan özgün bir çalışma niteliği taşımaktadır. Çalışmada yer alan kolye, toka, saat, ruj, ayakkabı, kıyafet, beşik ve portre eserleri; yalnızca gündelik nesneler olarak değil, aynı zamanda bireyin iç dünyasını temsil eden sembolik ögeler olarak değerlendirilmiştir.

Eser serisinin ortaya çıkışındaki temel düşünce; toplum içerisinde dikkat çeken ancak çoğu zaman yalnızca dış görünüşü ile değerlendirilen bir kadın figürünün, sanatsal açıdan daha derin anlam katmanlarıyla incelenmesidir. Sultan Özcan'ın sürekli kırmızı renk kullanması, zamanla onun kişisel kimliğinin bir parçasına dönüşmüş ve toplum hafızasında unutulmaz bir imge hâline gelmesini sağlamıştır. Bu nedenle eserlerin temel çıkış noktası, "Kırmızı" renginin bir insanın yaşamı üzerindeki psikolojik ve sembolik etkisini sanat diliyle görünür kılmaktır.

Seride yer alan her nesne, "Kırmızı Sultan" figürünün yaşamını ve kişiliğini temsil eden ayrı bir anlam taşımaktadır. Kolye çalışması, bireyin geçmişine ve anılarına olan bağlılığını temsil etmektedir. Takılar, tarih boyunca yalnızca süs eşyası olarak değil; aynı zamanda aidiyet, kimlik ve duygusal bağların sembolü olarak kullanılmıştır. Bu bağlamda kırmızı detaylarla oluşturulan kolye formu, Sultan Özcan'ın geçmişiyle kurduğu duygusal ilişkiyi ve iç dünyasındaki bağlılık hissini ifade etmektedir. Kolyenin parlak ve dikkat çekici yapısı ise, toplum içerisinde görünür olma arzusunu sembolize etmektedir.

Toka çalışması ise, kadın kimliği ve bireysel görünüm kavramı üzerinden değerlendirilmiştir. Saç tokası, gündelik yaşamda sıradan bir nesne olarak görülse de; bu eser içerisinde, kadının kendisini ifade etme biçiminin bir parçası olarak ele alınmıştır. Özellikle kırmızı rengin baskın kullanımı; bireyin dış görünüşü aracılığıyla, iç dünyasını yansıtmasını temsil etmektedir. Tokanın biçimsel yapısında kullanılan abartılı detaylar, ekspresyonist sanat anlayışından etkilenildiğini göstermekte; böylece sıradan bir nesne, psikolojik bir anlatım aracına dönüşmektedir.

Saat çalışması, zaman kavramı üzerinden şekillendirilmiştir. İnsan yaşamında zaman; yalnızca fiziksel bir süreç değil, aynı zamanda psikolojik bir olgudur. Özellikle geçmişte yaşanan travmalar, kayıplar veya yoğun duygusal deneyimler, bireyin zaman algısını değiştirebilmektedir. "Kırmızı Sultan" figüründe kullanılan saat formu, geçmiş ile bugün arasında sıkışmış bir ruh hâlini temsil etmektedir. Kırmızı rengin saat üzerinde yoğun biçimde kullanılması ise zamanın birey üzerindeki duygusal baskısını görünür hâle getirmektedir. Bu eser, aynı zamanda sürrealist sanat anlayışının etkilerini taşımaktadır. Çünkü nesne gerçek işlevinin dışına çıkarılarak, sembolik bir anlam kazanmıştır.

Ruj çalışması, kadınlık kimliği ve görünürlük kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Ruj, tarih boyunca kadın estetiğinin ve bireysel ifadenin önemli sembollerinden biri olmuştur. Ancak bu eser içerisinde ruj; yalnızca kozmetik bir obje değil, kadının toplum içerisindeki varlığını görünür hâle getirme çabasının simgesi olarak ele alınmıştır. Özellikle kırmızı ruj kullanımı; cesaret, özgüven, dikkat çekme isteği ve duygusal yoğunluk gibi anlamlarla ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda ruj eseri; Sultan Özcan'ın toplum içerisinde, kendisini görünür kılma biçiminin sanatsal bir yansımasıdır.

Ayakkabı çalışması ise, yaşam yolculuğunu temsil etmektedir. Ayakkabı; bireyin hayat içerisindeki hareketini, mücadelesini ve bulunduğu yolu ifade eden güçlü bir semboldür. "Kırmızı Sultan" figüründen esinlenerek oluşturulan ayakkabı eserinde kullanılan kırmızı detaylar, bireyin yaşam boyunca taşıdığı duygusal yükleri ve tutkuları temsil etmektedir. Aynı zamanda ayakkabı, kent yaşamı içerisinde sürekli hareket hâlinde olan bireyin yalnızlığını ve aidiyet arayışını da simgelemektedir. Bu yönüyle eser, realist sanat anlayışının gündelik yaşam nesnelerini anlamlandırma yaklaşımıyla ilişkilendirilebilir.

Kıyafet çalışması ise, serinin en güçlü sembolik parçalarından biri olarak değerlendirilmektedir. Çünkü Sultan Özcan'ın toplum hafızasında yer edinmesini sağlayan en önemli unsur, sürekli kırmızı kıyafetler tercih etmesidir. Bu nedenle kıyafet eseri yalnızca bir giyim unsuru değil; bireyin kimliğini oluşturan temel bir temsil alanı olarak ele alınmıştır. Kırmızı kıyafet, toplum içerisinde dikkat çekmenin yanı sıra; bireyin kendisini ifade etme isteğini, özgürlük arayışını ve psikolojik direnişini de temsil etmektedir. Özellikle kıyafetin baskın kırmızı tonu, izleyicide güçlü bir duygusal etki yaratmayı amaçlamaktadır.

Serinin en önemli çalışmalarından biri olan portre eseri ise, "Kırmızı Sultan" figürünün doğrudan psikolojik ve duygusal yönünü ortaya koymaktadır. Portre çalışmasında amaç; yalnızca fiziksel benzerlik oluşturmak değil, bireyin ruhsal yapısını görünür hâle getirmektir. Bu nedenle portrede kullanılan renkler, ışık-gölge dengesi ve yüz ifadesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle kırmızı tonlarının yoğun kullanımı, karakterin içsel dünyasını ve duygusal yoğunluğunu yansıtmaktadır. Portredeki bakışlar, yalnızlık, direnç ve geçmişe bağlılık hissi oluşturacak biçimde ele alınmıştır. Böylece portre; klasik bir yüz çalışmasının ötesine geçerek, psikolojik bir anlatım alanına dönüşmüştür.

Eser serisinin genelinde; realizm, sürrealizm ve ekspresyonizm akımlarının etkileri görülmektedir. Realist yaklaşım doğrultusunda gündelik yaşam nesneleri kullanılmıştır. Sürrealist anlayış ile bu nesnelere yeni anlamlar yüklenmiştir. Ekspresyonist yaklaşım ile renk ve biçim aracılığıyla yoğun duygusal etkiler oluşturulmuştur. Özellikle kırmızı rengin; tüm eserlerde ortak unsur olarak kullanılması, serinin kavramsal bütünlüğünü sağlamaktadır.

Sonuç olarak "Kırmızı Sultan" adlı eser serisinin yapılış amacı, bir kadın figürünün yaşam biçimi üzerinden; renk, kimlik, kadınlık, görünürlük ve psikolojik ifade kavramlarını sanatsal açıdan incelemektir. Seride yer alan kolye, toka, saat, ruj, ayakkabı, kıyafet ve portre çalışmaları; bireyin iç dünyasını görünür hâle getiren, sembolik anlatım araçları olarak değerlendirilmiştir. Böylece gündelik yaşam nesneleri, yalnızca işlevsel objeler olmaktan çıkarılmış olup; insan psikolojisini, toplumsal hafızayı ve bireysel kimliği temsil eden sanatsal formlara dönüştürülmüştür.

“Kırmızı Sultan” Adlı Eserde İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar

“Kırmızı Sultan” adlı eser dizisi; birey, kadın kimliği, kent yaşamı, renk psikolojisi ve toplumsal hafıza kavramlarını bir araya getiren, çok katmanlı bir sanat anlayışı üzerine kurulmuştur. Çalışmalarda yalnızca bir kadın figürü ele alınmamış olup; aynı zamanda bu figürün çevresinde oluşan semboller, nesneler ve gündelik yaşama ait detaylar da sanatsal anlatının temel parçaları hâline getirilmiştir. Bu bağlamda eserlerde yer alan kolye, toka, saat, ruj, ayakkabı, kıyafet, beşik ve portre gibi unsurlar, yalnızca görsel objeler değil; aynı zamanda karakterin kimliğini temsil eden, simgesel göstergeler olarak değerlendirilmiştir.

Eserlerin içerik bakımından temel çıkış noktası, Konya şehir kültürü içerisinde dikkat çeken ve halk arasında “Kırmızı Sultan” olarak bilinen Sultan Özcan’ın, yaşam biçimi ve toplumsal temsili olmuştur. Bu nedenle çalışmalarda kullanılan her nesne, Sultan Özcan’ın kimliğini oluşturan parçalar şeklinde değerlendirilmiştir. Özellikle kırmızı rengin eserlerin tamamında baskın biçimde kullanılması, karakterin toplum içerisindeki görünürlüğünü ve dikkat çekici varoluşunu temsil etmektedir.

Portre çalışmaları incelendiğinde, figürün yüz ifadesi ve duruşunun ön plana çıkarıldığı görülmektedir. Burada amaç yalnızca fiziksel benzerlik oluşturmak değil; karakterin ruhsal yapısını ve toplum içerisindeki yalnızlığını izleyiciye aktarabilmektir. Portrede kullanılan kırmızı tonlar, figürün iç dünyasını sembolize ederken; aynı zamanda, izleyicide güçlü bir psikolojik etki bırakmaktadır. Figürün bakışları, duruşu ve çevresel boşluk kullanımı; bireyin toplum içerisinde hem görünür, hem de yalnız oluşunu ifade eden önemli detaylar arasında yer almaktadır.

Kolye ve toka gibi aksesuar çalışmalarında ise, kadın kimliği ve kişisel aidiyet kavramları ön plana çıkarılmıştır. Bu nesneler gündelik yaşam içerisinde sıradan objeler olarak görülse de; eser kapsamında sembolik anlamlar yüklenerek, yeniden yorumlanmıştır. Tokanın kadınsı kimliği temsil eden bir unsur olarak kullanılması, bireyin dış görünüş aracılığıyla kendini ifade etme biçimini göstermektedir. Kolye ise; aidiyet, geçmiş ve kişisel hafıza kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. Böylece sıradan aksesuarlar, sanatın anlatım dili içerisinde kimliksel göstergelere dönüşmüştür.

Saat çalışması, eser dizisinin en dikkat çekici parçalarından biri olarak değerlendirilebilir. Saat kavramı, burada yalnızca zamanı gösteren mekanik bir araç değil; geçmiş, yaşanmışlık, bekleyiş ve yaşam döngüsünü temsil eden sembolik bir nesne olarak ele alınmıştır. Özellikle kırmızı tonlarla biçimlendirilmiş saat formu, zamanın birey üzerindeki psikolojik etkisini vurgulamaktadır. Akrep ve yelkovanın belirgin kullanımı, insan yaşamının geçiciliğini ve bireyin zaman karşısındaki yalnızlığını ifade etmektedir. Bunun yanında saat formunun hafif deformasyona uğratılması, sürrealist ve dışavurumcu etkilerin çalışmaya yansıdığını göstermektedir.

Ayakkabı çalışmaları ise, bireyin yaşam yolculuğunu temsil eden unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Ayakkabı; hareket etmeyi, sokakta var olmayı ve toplum içerisinde yer edinmeyi simgelemektedir. "Kırmızı Sultan" figürünün şehir içerisinde sürekli dolaşan ve dikkat çeken yapısı düşünüldüğünde, ayakkabı nesnesi karakterin yaşam mücadelesinin sembollerinden biri hâline gelmektedir. Özellikle bağcık detayları; karakterin kimliğini ve enerjisini doğrudan yansıtan biçimsel ögeler olarak öne çıkmaktadır.

Ruj ve kıyafet gibi çalışmalar ise, kadın kimliğinin toplumsal görünürlüğü ile ilişkilendirilmiştir. Kırmızı ruj tarih boyunca; kadınlık, dikkat çekicilik, güç ve ifade özgürlüğüyle bağdaştırılmıştır. Bu nedenle eser içerisinde kullanılan ruj imgesi, Sultan Özcan'ın toplum içerisindeki görünürlüğünü artıran bir sembol niteliği taşımaktadır. Kıyafetler ise, bireyin kendini dış dünyaya sunma biçimini temsil etmektedir. Özellikle kırmızı tonların baskın kullanımı, figürün sıradan kent yaşamı içerisinde farklılaşmasını sağlayan en önemli biçimsel unsurlardan biridir.

Biçimsel açıdan değerlendirildiğinde; eserlerde gerçekçi çizim anlayışıyla deformasyonun, birlikte kullanıldığı görülmektedir. Nesneler, ilk bakışta tanınabilir özellikler taşımaktadır; ancak detaylarda yer alan yumuşatmalar, abartılı formlar ve renk geçişleri, çalışmalara dışavurumcu bir atmosfer kazandırmaktadır. Bu durum eserlerin yalnızca realist bir gözlemden oluşmadığını; aynı zamanda kişisel yorum ve duygusal yaklaşımı içerdiğini göstermektedir.

Kompozisyon anlayışında; sade arka planların tercih edilmesi, izleyicinin doğrudan nesneye ve kırmızı rengin etkisine yönlendirilmesini sağlamaktadır. Boşluk kullanımı sayesinde, nesneler daha güçlü bir görsel etki yaratmakta olup; kırmızı renk ise, psikolojik yoğunluğu artırmaktadır. Açık ve koyu tonlar arasındaki geçişler; eserlere hacim ve derinlik kazandırırken, aynı zamanda dramatik bir atmosfer oluşturmaktadır.

Teknik açıdan eserlerde yumuşak geçişlerin ve kontrollü gölgelendirmelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bu durum; nesnelere gerçekçi bir görünüm kazandırırken, aynı zamanda düşsel bir atmosfer yaratmaktadır. Özellikle kırmızı rengin farklı tonlarının dengeli biçimde kullanılması, eserlerin bütünlük içerisinde algılanmasını sağlamaktadır.

Sonuç olarak "Kırmızı Sultan" adlı eser dizisi, yalnızca bir bireyin portresini ortaya koyan çalışmalar bütünü değildir. Bu eserler; kadın kimliği, kent kültürü, toplumsal bakış, renk psikolojisi ve bireysel varoluş gibi kavramları sanatsal bir dil aracılığıyla görünür hâle getiren çok katmanlı çalışmalardır. Portre, saat, ayakkabı, ruj, kolye, toka ve kıyafet gibi nesneler; karakterin yaşam hikâyesini destekleyen, sembolik araçlara dönüşmüş ve sanatın anlatım gücüyle yeniden yorumlanmıştır. Böylece eserler; hem biçimsel, hem de içeriksel açıdan güçlü bir bütünlük oluşturarak, "Kırmızı Sultan" kimliğini sanat aracılığıyla kalıcı hâle getirmiştir.

“Kırmızı Sultan” Adlı Eserin Düşünsel Yönü

“Kırmızı Sultan” adlı eser serisinin düşünsel altyapısı; birey, toplum, kadın kimliği, renk psikolojisi ve kent belleği arasındaki ilişki üzerine kurulmuştur. Çalışmanın çıkış noktası; Konya kent yaşamında dikkat çekici bir figür haline gelen Sultan Özcan’ın, gündelik yaşam içerisindeki görünürlüğüdür. Sürekli kırmızı renk kullanımıyla hafızalarda yer edinen bu figür, zamanla yalnızca bir insan olmaktan çıkmış olup; toplumsal belleğin parçası haline dönüşmüştür. Bu nedenle eserlerde amaçlanan yalnızca bir kişiyi resmetmek değil; aynı zamanda bir kimliğin oluşum sürecini, sanatsal açıdan incelemektir.

Çalışmanın düşünsel yönü incelendiğinde, kırmızı rengin eserlerin merkezinde yer aldığı görülmektedir. Kırmızı; tarih boyunca güç, tutku, öfke, aşk, yaşam ve dikkat kavramlarıyla ilişkilendirilmiştir. “Kırmızı Sultan” figüründe ise bu renk, bireysel kimliğin temel göstergesine dönüşmektedir. Sultan Özcan’ın kırmızıya olan bağlılığı, yalnızca estetik bir tercih değil; aynı zamanda kendini ifade etme biçimi olarak değerlendirilmektedir. Bu durum, bireyin toplum içerisinde görünür olma isteğiyle ilişkilidir. Çünkü modern kent yaşamında birey çoğu zaman kalabalıklar arasında kimliğini kaybetmekte, sıradanlaşmakta ve görünmez hale gelmektedir. “Kırmızı Sultan” ise tam tersine, seçtiği renk aracılığıyla kendi varlığını görünür kılan bir figür haline gelmiştir.

Eserde kullanılan ayakkabı, saat, kolye, toka, ruj ve kıyafet gibi nesneler, yalnızca gündelik objeler olarak değerlendirilmemelidir. Bu nesneler, bireyin kimliğini oluşturan parçalar olarak düşünülmüş ve sembolik anlamlar yüklenerek çalışmalara aktarılmıştır. Örneğin kırmızı ayakkabı figürü, hareketi ve bireyin yaşam içerisindeki yolculuğunu temsil etmektedir. Ayakkabının gündelik yaşamın bir parçası olması, figürün halk içerisindeki doğal varlığına işaret ederken; bağcık detayları onun sıradanlıktan ayrılan yönünü vurgulamaktadır.

Saat imgesi ise, zaman kavramı üzerinden düşünsel bir anlam taşımaktadır. Saat, bireyin yaşam sürecini, geçmiş ile bugün arasındaki bağlantıyı ve insanın zamana karşı verdiği mücadeleyi temsil etmektedir. Sultan Özcan’ın yıllar boyunca aynı renk üzerinden kendini ifade etmesi, zaman içerisinde değişmeyen bir kimlik algısını göstermektedir. Bu nedenle saat nesnesi; yalnızca bir eşya değil, sürekliliğin ve hafızanın sembolü olarak ele alınmıştır.

Kolye, toka ve ruj gibi nesneler ise, kadın kimliği ve toplumsal temsil açısından önem taşımaktadır. Bu objeler, kadınların toplum içerisindeki görünürlüğünü sağlayan estetik unsurlar olarak değerlendirilebilir. Ancak çalışmada bu nesneler yalnızca süslenme amacıyla kullanılmamış olup; kadın kimliğinin toplumsal olarak nasıl algılandığını sorgulayan bir yapı içerisinde ele alınmıştır. Özellikle kırmızı ruj; kadınlık algısı, dikkat çekicilik ve bireysel ifade biçimiyle ilişkilendirilmiştir. Böylece eserlerde kadın imgesi yalnızca fiziksel görünüm üzerinden değil; düşünsel ve toplumsal yönleriyle de incelenmiştir.

“Kırmızı Sultan” portresi ise, serinin merkezini oluşturan temel çalışmadır. Portrede figürün doğrudan izleyiciyle karşı karşıya bırakılması, onun toplum içerisindeki görünürlüğünü güçlendirmektedir. Portrede kullanılan kırmızı tonları, figürün psikolojik yoğunluğunu artırırken; yüz ifadesi ve bakışlar bireyin iç dünyasına yönelik bir anlatım oluşturmaktadır. Bu yönüyle çalışma, ekspresyonist sanat anlayışına yaklaşmakta olup; bireyin ruhsal durumunu, renk ve biçim aracılığıyla dışa vurmayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın düşünsel yönünde, sürrealist etkiler de görülmektedir. Özellikle nesnelerin tek başlarına ele alınması ve gündelik objelerin farklı anlamlar yüklenerek sanat nesnesine dönüştürülmesi, gerçeklik ile sembolizm arasındaki ilişkiyi güçlendirmektedir. Ayakkabı, saat veya ruj gibi nesneler günlük yaşamda sıradan objeler olarak görülse de, eser içerisinde kimlik, zaman ve kadınlık kavramlarının sembollerine dönüşmektedir. Bu durum, izleyicinin nesnelere yalnızca fiziksel açıdan değil; düşünsel ve psikolojik açıdan da yaklaşmasını sağlamaktadır.

Eserlerin düşünsel yapısında kent olgusu da önemli bir yer tutmaktadır. “Kırmızı Sultan” figürü, Konya şehir kültürü içerisinde şekillenmiş ve toplumun belleğinde yer edinmiştir. Bu nedenle çalışmalar yalnızca bireysel bir anlatım değil; aynı zamanda, kent hafızasına yönelik bir inceleme niteliği taşımaktadır. Kent içerisinde sürekli görülen bir figürün; zamanla simgesel bir karaktere dönüşmesi, birey ile toplum arasındaki ilişkinin sanatsal bir yansımasıdır.

Eserin düşünsel yönünde beşik, yalnızca çocukluk dönemini değil, bireyin kimliğinin şekillenmeye başladığı ilk evreleri de temsil etmektedir. İnsan kimliği; aile, çevre ve kültürel değerler aracılığıyla erken yaşlardan itibaren oluşmaya başlar. Bu bağlamda beşik, bireysel hafızanın ve toplumsal belleğin başlangıç noktası olarak değerlendirilmiştir. Sultan Özcan’ın zaman içerisinde kent belleğinde simgesel bir karaktere dönüşmesi düşünüldüğünde, beşik nesnesi bu dönüşümün ilk adımlarını ve kimliğin kökenlerini sembolize etmektedir. Aynı zamanda eserde yer alan boş beşik, izleyiciye yorum yapma imkânı tanıyan temsili bir yapı oluşturmaktadır. Bu boşluk; geçmişe duyulan özlem, zamanın geçiciliği ve yaşam döngüsü gibi kavramlarla ilişkilendirilebilir. Böylece beşik, yalnızca fiziksel bir nesne olmaktan çıkarak aidiyet, hatıra, koruma ve kimlik oluşumu üzerine düşünmeye yönelten kavramsal bir unsur haline dönüşmektedir.

Sonuç olarak “Kırmızı Sultan” adlı eser serisinin düşünsel yönü; renk, kadın kimliği, kent yaşamı, toplumsal bellek ve bireysel ifade biçimleri üzerine kurulmuştur. Çalışmalarda kullanılan her nesne, yalnızca görsel bir unsur değil; aynı zamanda kavramsal bir temsil aracı olarak değerlendirilmiştir. Bu nedenle eserler, estetik görünümün ötesine geçerek izleyiciyi düşünmeye yönelten bir yapıya sahiptir. “Kırmızı Sultan”, bu bağlamda yalnızca bir kişi değil; görünür olma isteğinin, bireysel direncin ve toplumsal hafızanın sanatsal bir simgesi olarak değerlendirilmektedir.

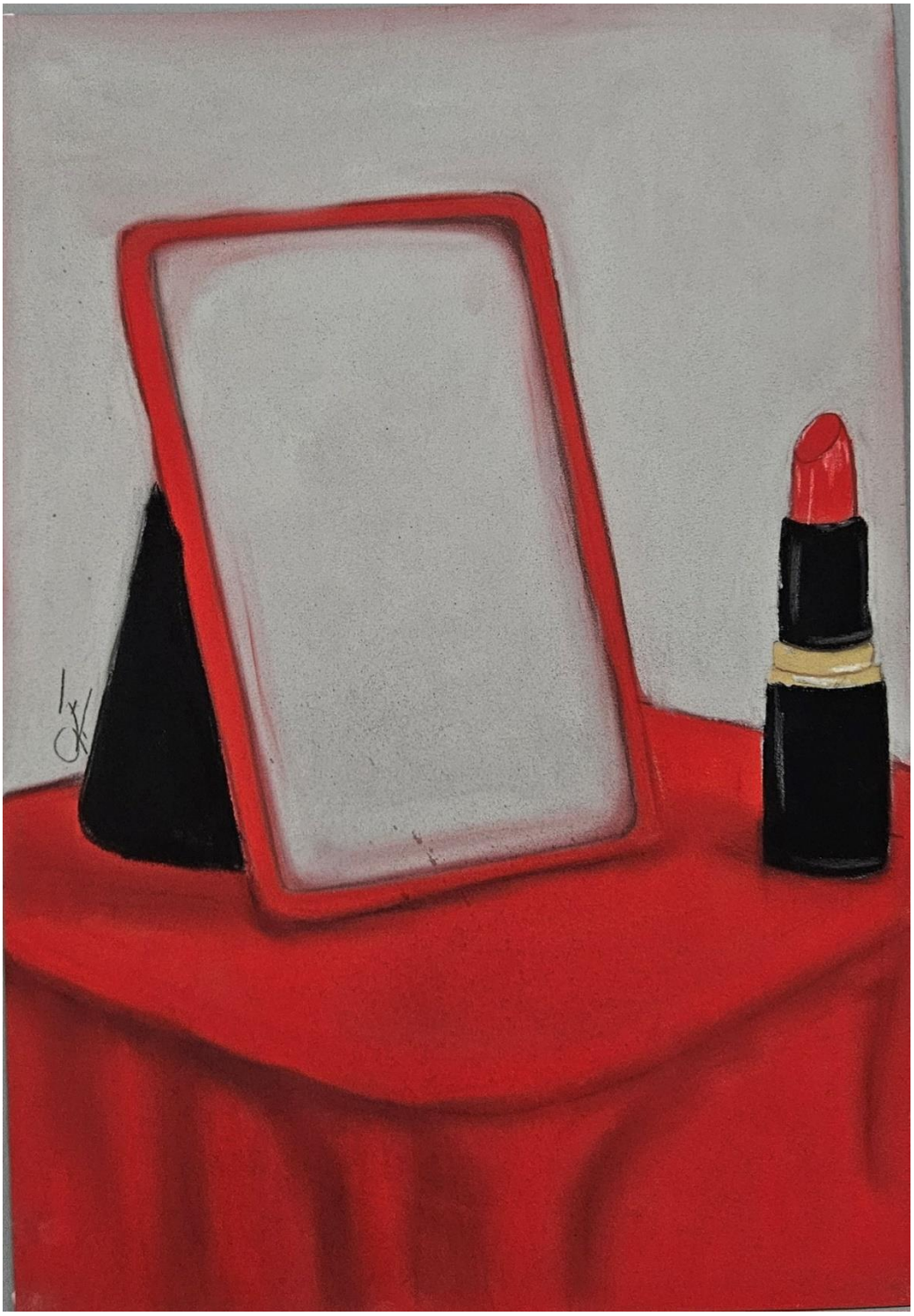
RESİMLER

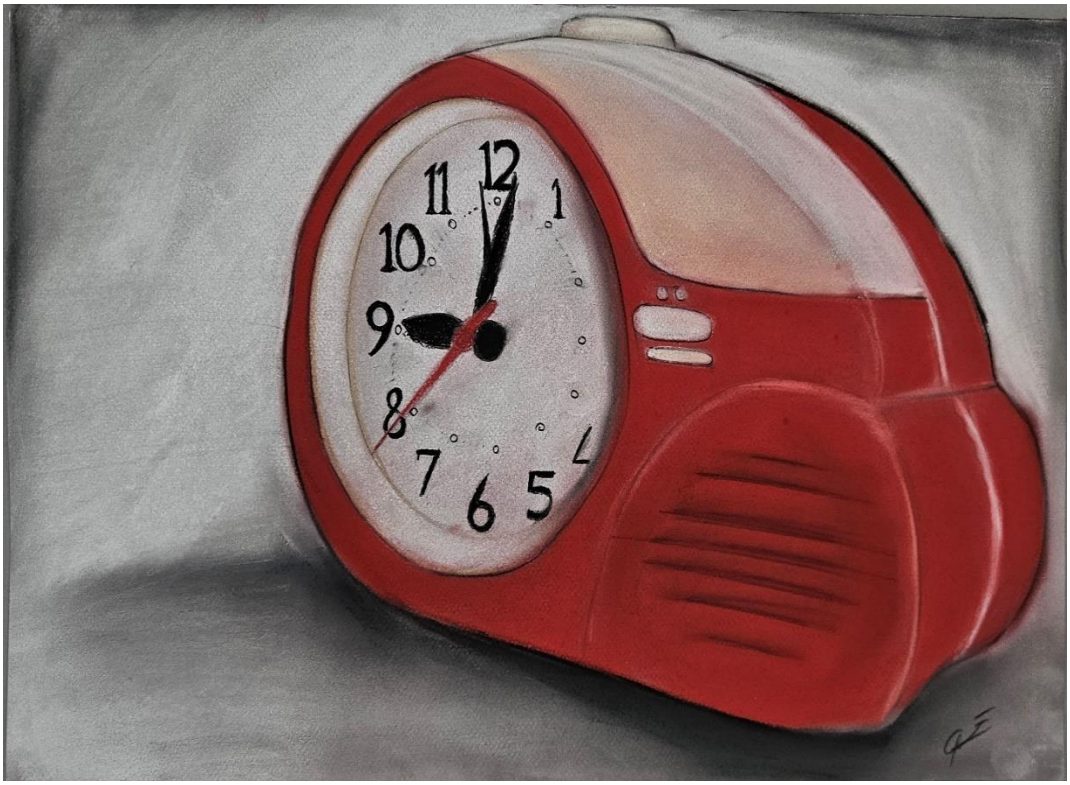
Resim 15. *Ebrar Çomaklı, "Sultan", 50 x 70 cm, Kağıt Üzerine Toz Pastel, 2026*

Resim 16. *Ebrar Çomaklı, "Sultan", 50 x 70 cm, Kağıt Üzerine Toz Pastel, 2026*

Resim 17. *Ebrar Çomaklı, "Sultan", 35 x 50 cm, Kağıt Üzerine Toz Pastel, 2026*

Resim 18. *Ebrar Çomaklı, "Sultan", 35 x 50 cm, Kağıt Üzerine Toz Pastel, 2026*

Resim 19. *Ebrar Çomaklı, "Sultan", 35 x 50 cm, Kağıt Üzerine Toz Pastel, 2026*

Resim 20. *Ebrar Çomaklı, "Sultan", 50 x 70 cm, Kağıt Üzerine Toz Pastel, 2026*

Ebrar Çomaklı, "Sultan Adlı Eserin Genel Görünümü", 200 x 100,2 cm, Sergi Salon Alanı, 2026

SONUÇ

Bu lisans tezinde ele alınan "Kırmızı Sultan" teması, yalnızca görsel bir üretim süreci olarak değil; aynı zamanda toplumsal, psikolojik, düşünsel ve sanatsal bir araştırma alanı olarak değerlendirilmiştir. Çalışma boyunca incelenen kavramlar, sanat akımları, renk analizleri, kadın imgesi, kent ilişkisi ve biçimsel çözümlemeler doğrultusunda "Kırmızı Sultan" figürünün; sıradan bir şehir karakteri olmanın ötesinde, güçlü bir temsil alanı oluşturduğu ortaya konulmuştur. Bu bağlamda çalışma; bireyin toplum içerisinde görünür olma isteği, kimlik oluşturma çabası ve rengin sembolik anlamları üzerinden çok yönlü bir okuma sunmuştur.

Araştırmanın başlangıç noktasını oluşturan "Kırmızı Sultan kimdir?" sorusu, yalnızca biyografik bir merak olarak ele alınmamış olup; aksine bu figürün toplum hafızasında, nasıl bir simgeye dönüştüğü incelenmiştir. Gerçek adı Sultan Özcan olan ve Konya şehir hafızasında "Kırmızı Sultan" adıyla tanınan bu kadın figürü, gündelik yaşam içerisinde sürekli kırmızı renk kullanımıyla dikkat çekmiş olup; zamanla bireysel bir görünümden çıkarak, kamusal hafızada yer eden sembolik bir karakter hâline dönüşmüştür. Bu dönüşüm, çalışmanın temel düşünsel altyapısını oluşturmuştur.

Tez kapsamında incelenen "Sanatta Kadın İmgesi ve Temsili" başlığı doğrultusunda, kadın figürünün tarih boyunca, sanat içerisinde nasıl temsil edildiği değerlendirilmiş olup; "Kırmızı Sultan" karakterinin ise, klasik kadın imgelerinden farklı bir yerde konumlandığı görülmüştür. Geleneksel sanat anlayışında kadın, çoğu zaman estetik bir nesne ya da edilgen bir figür olarak ele alınırken; "Kırmızı Sultan" kimliği doğrudan görünürlük, dikkat çekicilik ve bireysel varoluş üzerinden okunmuştur. Böylece tez kapsamında oluşturulan eserler; yalnızca bir kadın portresi üretmekten ziyade, toplum içerisindeki kadın kimliğinin dönüşümünü sorgulayan çalışmalar hâline gelmiştir.

"Renk Kavramı ve Kırmızının Psikolojik Anlamı" başlığı altında gerçekleştirilen incelemelerde ise, kırmızı rengin yalnızca estetik bir tercih olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kırmızı; tarih boyunca güç, tutku, öfke, aşk, dikkat ve yaşam enerjisi gibi kavramlarla ilişkilendirilmiştir. "Kırmızı Sultan" figürünün sürekli olarak kırmızı renk ile özdeşleşmesi, onun toplum içerisinde görünür olma isteğini ve bireysel kimliğini dışa vurma biçimini güçlendirmiştir. Bu bağlamda renk; çalışmanın yalnızca biçimsel değil, aynı zamanda düşünsel merkezlerinden biri hâline gelmiştir.

"Kent, Mekân ve Kadın İlişkisi" başlığı kapsamında ise, bireyin şehir içerisindeki varoluş biçimi incelenmiştir. Kent yaşamı; bireyi hem görünür, hem de görünmez hâle getiren çelişkili bir yapıya sahiptir. "Kırmızı Sultan" karakteri bu noktada sıradan kent insanından ayrılarak, şehir belleğinde iz bırakan bir figüre dönüşmektedir. Özellikle kamusal alanda sürekli tekrar eden kırmızı imgesi, bireyin şehirle kurduğu ilişkiyi güçlendirmekte ve onu mekânsal hafızanın bir parçası hâline getirmektedir. Böylece çalışma, birey ile kent arasındaki psikolojik ve görsel ilişkiyi sanat üzerinden yorumlamıştır.

Tez içerisinde yer alan biçimsel ve kavramsal çözümlemeler sonucunda; oluşturulan eserlerin yalnızca teknik kaygılarla üretilmediği görülmüştür. Portre çalışmaları, kırmızı kıyafetler, ayakkabı, toka, kolye, saat ve ruj gibi nesneler; yalnızca dekoratif objeler değil, "Kırmızı Sultan" kimliğini oluşturan sembolik göstergeler olarak değerlendirilmiştir. Her nesne, karakterin görünürlüğünü artıran ve onu toplum içerisinde farklılaştıran bir anlam katmanı taşımaktadır. Özellikle kırmızı rengin tüm objelerde tekrar edilmesi, çalışmanın bütünlüğünü sağlayan temel görsel dil olmuştur.

Çalışma kapsamında Realizm, Sürrealizm ve Ekspresyonizm akımları da "Kırmızı Sultan" teması üzerinden değerlendirilmiştir. Realizm açısından bakıldığında eserler; gündelik yaşamdan alınmış gerçek bir figürü konu edinmesi bakımından, gerçekçi bir yaklaşım taşımaktadır. Sürrealizm doğrultusunda ise; kırmızının yoğun kullanımı ve figürün zamanla gerçeklikten uzaklaşarak, simgesel bir kimliğe dönüşmesi dikkat çekmektedir. Ekspresyonizm açısından değerlendirildiğinde ise, eserlerde bireysel duygu durumunun, içsel gerilimin ve psikolojik dışavurumun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu nedenle çalışma, tek bir sanat akımıyla sınırlandırılamayacak kadar çok katmanlı bir yapı ortaya koymuştur.

"Kırmızı Sultan" adlı eserin yapılış gerekçesi incelendiğinde; çalışmanın temel amacının, yalnızca estetik bir üretim gerçekleştirmek olmadığı anlaşılmaktadır. Bu çalışma; toplum içerisinde dikkat çeken bir kadın figürünün sanat aracılığıyla yeniden yorumlanmasını, bireysel kimliğin semboller üzerinden nasıl inşa edildiğini göstermeyi ve rengin psikolojik etkilerini sanat diliyle ifade etmeyi amaçlamıştır. Bu yönüyle tez, hem çağdaş sanat anlayışına, hem de toplumsal gözlem temel alınarak yapılan sanat üretimlerine katkı sağlayabilecek nitelikte değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak "Kırmızı Sultan" çalışması; kadın imgesi, kent yaşamı, renk psikolojisi, bireysel kimlik ve toplumsal görünürlük kavramlarını bir araya getiren çok yönlü bir sanat araştırması niteliği taşımaktadır. Çalışma sürecinde üretilen portre, saat, toka, kolye, ruj, ayakkabı ve kırmızı kıyafet gibi nesneler; yalnızca görsel estetik amacıyla değil, düşünsel bir bütünlük oluşturacak şekilde ele alınmıştır. Böylece "Kırmızı Sultan", sıradan bir birey olmaktan çıkarılarak; şehir belleğinde yaşayan, sembolik anlamlar taşıyan ve sanat aracılığıyla yeniden yorumlanan güçlü bir kimlik hâline dönüştürülmüştür.

KAYNAKÇA

- Danto, A.C. (1981). "Sıradanlığın Dönüşümü" (Harvard Üniversitesi Yayınları.)
- Panofsky, E. (1955). "Görsel Sanatlarda Anlam" (Doubleday Yayınları)
- Artun, A. (2017). "Sanatın İktidarı" (İletişim Yayınları.)
- Güvemli, Z. (1997). "Sanat Tarihi" (Remzi Kitabevi.)
- Butler, J. (1990). "Cinsiyet Sorunu" (Routledge Yayınları)
- Berktay, F. (2012). "Tarihin Cinsiyeti" (Metis Yayınları.)
- Tekeli, Ş. (1995). "Kadın Bakış Açısından 1980'ler Türkiye'si" (İletişim Yayınları.)
- Simmel, G. (1903). "Metropol ve Zihinsel Yaşam"
- Massey, D. (1994). "Mekân, Yer ve Cinsiyet" (Minnesota Üniversitesi Yayınları.)
- Keyder, Ç. (1999). "İstanbul: Küresel ve Yerel Arasında" (Metis Yayınları.)
- Kaypak, Ş. (2014). "Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısından Kente Bakmak" (Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi)
- Foster, H. (1996). "Takıntılı Güzellik" (Massachusetts Teknoloji Enstitüsü, MIT Üniversitesi Yayınları)
- Arnheim, R. (1954). "Sanat ve Görsel Algı" (Kaliforniya Üniversitesi Yayınları)
- Kandinsky, W. (1911). "Sanatta Maneviyat Üzerine"
- Tansuğ, S. (1993). "Çağdaş Türk Sanatı" (Remzi Kitabevi.)
- "Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi" (1997). (Yapı Kredi Yayınları.)
- Itten, J. (1970). "Renklerin Temel Unsurları" (Wiley Yayınları)
- Elliot, A.J., & Maier, M.A. (2014). "Renk Psikolojisi" (Psikoloji Yıllık İncelemesi)
- Gökay, N. (2004). "Renklerin Dili" (Sistem Yayıncılık.)
- Sözen, M. (2003). "Sanat Kavramları ve Terimleri Sözlüğü" (Remzi Kitabevi.)
- Akay, A. (2006). "Sanatın Durumu" (Bağlam Yayınları.)
- Erzen, J. N. (2009). "Estetik ve Mimarlık" (Yapı Kredi Yayınları.)
- Aktaş, G. (2017). "Kadın Açısından Kente İlişkin Mekân Pratikleri" (Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi)
- Arkaç, P. (2021). "Kent, Mekân ve Toplumsal Cinsiyet" (Onto Dergisi)
- Göktaş, G. (2021). "Sanat Tarihinde Kadın İmgesi ve "Egon Schiele" Eserlerinde Kadının Temsili" (İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi)
- Aytaç, Ö. (2007). "Kent Mekânlarının Sosyo-Kültürel Coğrafyası" (Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.)
- Demirbaş, G. (2012). "Kadınların Mekân Algısı ve Mekânı Kullanma Biçimleri" (Trakya Üniversitesi.)
- Ertürk, M. (2013). "Mekânın Diyolojisi: Kent Mekânı, Kent Öznesi" (İstanbul Bilgi Üniversitesi.)
- Jarvis, H. Kantor, P. ve Cloke, J. (2012). "Kent ve Toplumsal Cinsiyet."
- Karaağaç, F. (2013). "Kentin Cinsiyeti Var Mıdır?"
- Kaya, İ. (2014). "Coğrafi Düşüncede Mekân Tartışmaları" (Düşünme Dergisi.)
- Kaygalak, İ. (2011). "Postmodern Eleştirilerin, Coğrafi Düşünce ve Yeni Mekân Kavrayışları Üzerine Yansımaları" (Coğrafi Bilimler Dergisi)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER:

- Ebrar ÇOMAKLI
- 10.05.2003 – Aşkale/ERZURUM

EĞİTİM:

- 2010 / 2021 – İlk, Orta ve Lise eğitimini Erzurum'da tamamladı.
- 2022 / 2026 – Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümünde Lisans Eğitimini sürdürdü.

ÖDÜLLER:

- 2015 tarihinde okullar arası basketbol turnuvasında altın madalya ödülü.

SERGİLER:

- 2026 tarihinde Mezuniyet Sergisi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Sergi Alanı, Erzurum.